

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

Any II. Núm. 74 - Barcelona, dijous, 26 juny de 1930

L'èxit i les ensenyances del nostre concurs electoral

Aquesta prova, feta amb la modesta pretensió de consultar el parer dels nostres lectors sobre les seves preferències personals entre els diferents matisos de l'opinió política de Catalunya, s'ha desenrotllat d'una manera tan precisa i tan seriosa i amb una regularitat tan inesperada, que ha pres, sense



L. NICOLAU D'OLWER

pensar-ho, la importància d'un veritable plebiscit, ple d'indicacions i d'ensenyances en l'actual estat de desorientació.

Temem que una consulta feta sense oferir al vot dels lectors una candidatura concreta, sense cap propaganda especial a favor d'una determinada tendència i sense el més lleuger senyalament d'una preferència per cap nom, donaria un resultat incoherent, perquè els vots es fraccionarien en una multitud de candidats que seria difícil acceptar com la revelació d'un pensament col·lectiu. Han sortit, naturalment, molts candidats; però la persistència amb la qual apareixien en gairebé totes les candidatures, sols o barrejats amb altres, els noms que han resultat triom-

Heus ací el resultat total de l'escrutini de la votació del nostre concurs:

Nicolau d'Olwer . . .	1.340
Antoni Rovira i Virgili . . .	1.277
Francesc Macià . . .	1.175
Jaume Bofill i Mates . . .	1.056
Francesc Cambó . . .	900
Jaume Aiguader . . .	851
Ramon d'Abadal . . .	743

En la pàgina 5 trobaran els nostres lectors els resultats complets de l'escrutini i els noms dels votants que han resultat guanyadors.

Encara més; l'escrutini parcial d'un petit feix de paperetes arribades mentre es feien les operacions de la suma total, en conjunt una trentena, va donar la llista dels mateixos noms i posats pel mateix ordre.

Els noms que formen la candidatura ideal, obtinguda per aquesta mena de plebiscit, tenen tots el denominador comú del catalanisme. Però, dintre d'ell, es recullen tots els matisos que el formen: Acció Catalana, Acció Republicana, Lliga, Sindicalisme Català, i dues personalitats tan destacades com Macià i Cambó, que representen tendències ben determinades. Tot plegat indica un estat d'opinió molt equilibrada, situada més enllà dels partidismes polítics i mi-



J. BOFILL I MATES

rant només el prestigi i l'interès de Catalunya. Una confiança que totes les actuacions poden ésser bones quan les inspira una bella intenció.

Però aquesta manera de sentir, és la de tot el nostre poble, o bé només del sector que segueix les tasques de MIRADOR? Aquesta posició enllà dels partits, aquest lliure examen són ben bé el nostre programa. Però la regularitat de la votació fa creure que es tracta d'un pensament general a Catalunya. El grafisme dels butlletins és d'una gran diversitat i la procedència també.

Un poble que es manifesta així, demostra estar ben capacitada per una funció tan essencial en una democràcia com és exercir el dret de sufragi. Aquesta ponderació de forces i de tendències, aplegades amb un ordre intel·ligent en una mateixa llista, només pot fer-la una massa política educada per a poder expressar la seva voluntat amb perfecta consciència del propi ideal.

Sigui'n permès divulgar detalls de l'escrutini. Curiositats que poden tenir alguna significació.

Les paperetes encapçalades pel nom de Macià elles soles feien un munt tan alt com les altres plegades. Ara que gairebé totes duien, a més del d'En Macià, els noms d'En Nicolau i d'En Rovira. I, en canvi, n'hi havia d'aquests dos una certa quantitat que no duia el nom d'En Macià.

Això vol dir una cosa: Que els partidaris d'En Macià són els més entusiastes.

Immediatament després dels dos elegits per minories, doctor Aiguader i R. d'Abadal i Calderó, vénen En Maluquer i Marcell Domingo.

A propòsit d'En Maluquer, pot fer-se l'observació que, en canvi, el comte de Güell no ha trobat sinó uns vuit partidaris.

Com sempre, no han mancat votants humorístics o excèntrics.

L'un votava pupins, l'altre esportius. Però el més remarcable fou aquell furi-bund «lligaire» que va limitar-se a inscriure Cambó, en primer lloc, i, seguit, barrant diagonalment les quatre línies restants: «Els que En Cambó i la Lliga senyalin.»

Homes de tanta fe i tan poca imaginació poden ésser útils a La Lliga en els temps de prova que correm.

Com dèiem al començament, ens queda,

malgrat tot, el dubte si aquesta votació és la del públic de MIRADOR. Voldríem fer una prova, segurament profitosa per tothom, per a posar en clar aquest problema.

Tenim pensat recollir en una sola llista tots els noms que han obtingut vots en el nostre plebiscit i lliurar-los amb alguns altres



FRANCESC CAMBÓ

al poble per entre ells escollir els que poden representar dignament la totalitat de Catalunya. Però aquesta prova hauríem d'intentar-la d'acord amb els altres setmanaris que es publiquen a Catalunya, si volguessin acollir a les seves planes els nostres butlletins de vot. Potser convindria aplegar-hi alguns periòdics comarcals.

No voldríem, i esperem que els nostres companys de premsa tampoc, dictar la llei als partits polítics, que són lliures en les seves decisions; però és evident que si un plebiscit d'aquesta envergadura donés el mateix o semblant resultat que el nostre, es revelaria un estat d'opinió molt semblant al dels temps del moviment de Solidaritat



J. AIGUADER I MIRO

Catalana amb un major grau d'educació política que aleshores, i amb una major aptitud per a seguir i ajudar l'acció serena i intel·ligent dels representants de Catalunya. I una revelació d'aquest ordre seria, indubtablement, un estímul per a possibles punts de concòrdia entre els partits catalans.

La iniciativa està llançada. Nosaltres oferim modestament el nostre esforç per a dur-la a terme. Tenen la paraula els nostres companys de La Campana de Gràcia, L'Esquella de la Torratxa, L'Opinió, La Rambla de Catalunya, La Terra, El Foc, Acció, La República. D'acord amb ells



RAMON D'ABADAL

podem pendre les garanties que calguin perquè el nou Concurs electoral que s'obri a MIRADOR sigui en els seus resultats tan pulcre i tan exacte com el que acabem de cloure.

agraeix als lectors que han pres part en el seu concurs l'exemple que han donat de ciutadania intel·ligent.

MIRADOR INDISCRET

L'orgull d'en Gual

A la Festa del Foc i de l'Aigua va haver-hi més aigua que foc. Ja ho sap tothom. Aquell dissabte del primer ajornament, quan a mitja tarda es posà a ploure a bots i barrals, En Gual era a l'Ateneu i es feia veure de tothom, amb un aire com volent dir:

—No m'expliqueu res a mi, que jo no intervine en tot això.

Hotellers al capdavant

Tot i que la pluja es va repetir, amenitzada aquesta vegada amb pedra, dimecres de la setmana passada, la festa no es va ajornar.

Les males llengües fan córrer que els amos de restaurants ben situats, que ja s'havien trobat una vegada sense poder servir els molts sopars encarregats, no volien haver d'implantar els canelons com a plat del dia un altre parell de dies, i els organitzadors, hotellers al capdavant, cediren davant una raó de tant de pes

Un cas de precocitat

Els enginyers pirotècnics havien d'ésser encesos elèctricament, i per a aquest fi s'havia fet una instal·lació rudimentària. Però la mullena obligà a substituir un sistema tan perfeccionat pel més primitiu d'encendre els focs a mà, amb el resultat d'una absoluta manca de sincronisme.

De totes maneres, a quarts de nou s'engendraren algunes bengales gràcies a un curt circuit. Només es beneficiaren d'aquesta part fora de programa els abnegats ciutadans que des de les sis de la tarda, amb un paquetet de menjar, estaven disposats a aguantar ferm.

Uns casos de retard

L'endemà, dia de Corpus, els visitants de l'Exposició quedaren sorpresos de sentir de tant en tant algun espetec i veure miques de focs artificials a la insòlita llum del dia.

Era que es procedia a gastar tot el material que no havia cremat la nit abans, sense pensar que els podien vendre amb rebaixa per la nit de Sant Joan.

Una apoteosi final

Com sap tothom—perquè tot Barcelona i molts pobles dels voltants i de més enllà i tot es mobilitzaren per veure els focs— aquests començaren amb retard i foren duts amb una lentitud desesperant. La gentada es cansà i començà a desfilir. A quarts de dues les corrues de públic que se'n tornaven eren tan espesses com hores abans les del que hi anava.

Alguns que van tenir més paciència, asseguruen que va haver-hi una apoteosi final. Però els escèptics es fan forts que no hi hagué tal apoteosi, sinó només la coincidència excepcional d'encendre uns quants coets i unes quantes bengales alhora.

Danys i perjudicis

Indubtablement, som el poble més pacífic del món. Tothom tenia la sensació d'haver estat ensarronat, i així i tot el públic es limità a xiular (i no gaire) i a anar-se'n d'avorrit. Amb la gentada que hi havia, amb les molèsties que havia aguantat, es podia arrasar l'Exposició, si s'ho haguessin pres a la valenta.

L'únic que féu el públic fou trepitjar els parterres, i no pas com a revenja, sinó únicament per l'aglomeració.

Els vidres trencats dels Palaus, ho foren per les detonacions. Ara l'Ajuntament vol que la Joventut Hotelera pagui els vidres trencats i l'erba aixafada com si el cavall d'Atila hi hagués passat.

Però la Joventut Hotelera la formen els fills a papa de l'hotelleria, i seran els papàs els que hauran de pagar els vidres trencats, en el sentit directe i en el figurat de la frase.

Constància

Aquesta ha sortit de la penya de la Premsa Comarcal del Colom.

L'any 1928 el senyor Torres i Nató, distingit escriptor d'Olot i dels seus voltants, va «tirar» a «dos Jochs Florals» de Barcelona una obra seva titulada *La Masia Catalana*. En Rosquelles i Alessan, secretari, aleshores, del Consistori, va rebre alguna lletra relacionada amb aquella obra, la qual, però, no va tenir la sort d'ésser premiada. I ningú no es recorda més del senyor Torres i Nató, ni de *La Masia Catalana*.

Heus ací que un d'aquests dies Rosquelles i Alessan rep un retall de cert periòdic d'Olot, que diu, poc més o menys: «En els Jochs Florals del Rosselló ha estat premiada l'obra del nostre il·lustre amic senyor Torres i Nató *La Masia Catalana*.» I al dessorra, escrites a mà, aquestes paraules: «Aquesta és aquella obra que no van premiar vostès. Se'n recorda?»

I al cap de dos o tres dies més, el carter porta a l'ex-secretari de «dos Jochs Florals» de 1928 un altre retall de periòdic en el qual hi ha copiat un fragment de *La Masia Catalana*, amb aquests mots manuscrits: «Aquest fragment és de l'obra que vostès no van premiar. Se'n recorda? Quina garantia m'ha de merèixer el Jurat del qual vostè fou digníssim secretari?»

El senyor Torres i Nató (o algun oficiós amic seu?) s'acredita d'ésser un perfecte irònic. Ell, a força de constància, ha sabut fer-se premiar l'obra. I ara es dedica a amargar l'existència als que van carabas-

sejar-lo. El poeta Rosquelles diu que cada nit se li apareix el senyor Torres i Nató que l'apedrega amb exemplars de la seva obra, mentre crida amb veu fosca: «Se'n recorda?»

«Il y a fagot et fagot»

Corre per Barcelona que, en iniciar-se les negociacions per tal d'aconseguir el permís governatiu per a llur assemblea, els representants d'Acció Catalana trobaren per part del general Despujols una sèrie d'observacions, de dificultats, de condicions.

«Llavors un d'ells va creure oportú insinuar que la Lliga havia trobat tota mena de facilitats per a un acte d'identica natura.

—Oh! —va fer el governador—, ja ho crec; com vol que no en donem a uns senyors que estan amb nosaltres!

Càrrecs per a servir a Catalunya

La cèlebre frase pronunciada per Cambó al teatre del Bosc: «Monarquia? República? Catalunya!», ja ha trobat la seva adequada variant en boca del senyor Ventosa i Calvell, l'altra nit a la reunió de la Lliga.

Monarquia? República? Càrrecs! Ara que, en dir-ho així, En Ventosa posa un asterisc al costat de la paraula càrrecs, i al final de la columna trobem: «(?) Càrrecs, per a servir a Catalunya», naturalment.

Es allò, ara ja és qüestió de conservar la clientela; i una de les maneres de mantenir-la és dir francament que el més important és tenir càrrecs, «per a servir a Catalunya». Ara sí que creiem que a la Lliga hi haurà reintegracions.

Expectació

La gent es pensa que a l'assemblea d'Acció Catalana passaran coses transcendents. Molts voldrien assistir-hi amb la mateixa il·lusió amb què anaven a veure el castell de focs darrer de l'Exposició.

Però sembla que també passarà com a les festes de la Joventut Hotelera.

Ja s'ha tirat al foc, aigua, que es com si diguéssim tirar aigua al vi.

Per això els reconeguts, àvids d'emoció fortes, ja tornen a anar als «toros».

Diuenge passat hi havia tota la redacció de *La Rambla de Catalunya* en pes.

Valuosa adquisició

Un «pronoi» de la Lliga, el jove Madroñal-Riera, que es qualifica ell mateix de «crio de vent anys», s'ha editat un article, intitulat *Un punt de seny i dedicat a Gaziel*, que no li han volgut publicar enlloc.

El millor d'aquest article és, indubtablement, la frase següent:

«Així és que, referent a la meua entrada al meu partit, pot apuntar-se l'èxit la Lliga i més concretament l'actuació del senyor Duran i Ventosa.»

No cal dir, doncs, que felicitem la Lliga en general i el senyor Duran i Ventosa en particular per l'adquisició d'un xicot tan intel·ligent com modest.

Memòria

Els d'El Matí van agafant experiència. Enguany, el dia de Corpus, han guarnit el balcó del seu local de la Rambla. Els deuen haver recordat de l'escomesa amb què, per no haver posat domàs l'any passat, els obsequià el seu fraternal col·lega *El Correo Catalán*.

Un cas de barra

Debut al Paral·lel d'una companyia de sarsuela especialitzada en el gènere picaresc. Un groller vodevil franco-català, conegudíssim, amb música del mestre Alonso, aquell de la famosa *Banderita*.

El primer actor, com si Barcelona fos un poble de mala mort, al final de la representació engegava una frase de míting:

—Jo, senyors, si amb la meua sang pogués posar una barra més a la bandera catalana, l'hi posaria.

Per nosaltres no estigui.

Del nostre concurs electoral

Com en tóta prova d'aquesta mena, no manquen els humoristes.

Hi ha hagut un butlletí amb una candidatura de «l'adres»: el Tempranillo, José Maria, etc. Hauria tingut menys feina posant-hi els Siete Niños de Ecija, al «copo» de majories i minories.

Un altre ha votat: Mussolini, Xai Kang-Xec, Pilsudski, Marinkovitch i el nostre director Manuel Brunet, el qual s'ha sentit molt afalagat de trobar-se amb personatges tan importants.

Entre els que han votat seriosament, el signat A. D. F. P. N. ha encertat, i en l'ordre en què han sortit, els cinc noms de majoria, però les minories l'han trait. Un altre que s'ha acostat força a la llista guanyadora ha estat Antoni Majó de Sabadell, un dels guanyants—si no es tracta d'un homonim— del concurs de l'estiu passat: Quines cinc persones voldrien veure al «Tubo de la Risas»? O li va provar guanyar l'altra vegada, o és un especialista.

Piquiponiana

La Noche fa els grans escarafalls perquè la Lliga, fidel als seus principis de tenir-ne ben pocs, passa la maroma.

Que no s'hi escaparin els diaris d'En Pich. La seva fama de situacionistes no patirà per aquests rampells de rectitud.



FRANCESC MACIÀ

va efectuar-se en tres seccions, a fi i efecte d'escarçar temps i feina. Doncs bé, cada una d'elles va obtenir el mateix resultat i en les mateixes proporcions que la llista total.

Manolo, a Caldes

A Manolo li prova Caldes. La seva salut hi ha trobat tanta millora i ell s'hi sent tan bé, que ja s'hi està fent una casa.

Tenia una caseta a Ceret, i com que ha decidit viure a Caldes, se la va voler vendre. Ho va fer, i va cobrar-ne l'import en francs, naturalment, i, també naturalment, tot fou travessar la frontera i veure aquella pila de francs reduïda a la quarta part, convertida en pessetes.

—Ya veuren—explica Manolo—, en feia l'efecte que hi perdia, i així fent-me una altra casa, em sembla que no hi perdo res.

Fer un bust

L'escultor Manolo segueix endolcint la vida dels habitants de Caldes amb la seva verbosa inabacable.

I, de passada, treballa en el seu art, sobretot d'ençà que el reuma ha anat de baixa.

Manolo s'havia fixat en una dona que era un bon model per a fer-ne una escultura, i li ho proposà:

—Hauríem de fer el vostre bust, mestressa.

—Jo, pobra de mi? No ho he fet mai. L'hauré de fer vostè...

No cal mirar prim

El senyor Salvador, de les Galeries Laticianes, l'altre dia feia un calorós elogi d'uns quadros a un pintor.

—Fixi's, amis, quina qualitat de colors, i quina dolcesa de tons... Es senzillament admirable, no ho trobeu?

—El que jo trobo que tot això és molt campit—féu el pintor, un xic amoscot.

El senyor Salvador no s'immuntà pas per això, sinó que féu, ràpid:

—Ah, prou, això sí; però dintre del campit és del millor!

En Francesc Pujols

animant el tenor Pineda

Quan en Francesc Pujols va arranjat el castell dels tres dragons, d'En Pitarrà, per a l'escena lírica amb música del mestre Morera, que va ésser representat al «Tivolli», hi va cantar el tenor Pineda, que després ha estat tan cèlebre i que aleshores feia les suplicies del tenor Vendrell.

En Pineda, dotat d'una magnífica veu, no tenia encara l'experiència del teatre que avui té, i sobretot per a la declamació es veia amb moltes dificultats, degut a la poca pràctica.

Manta vegada En Francesc Pujols anava a fer tertúlia amb els actors del «Tivolli» i s'acostumava a posar darrere el finestral gòtic del castell, que donava a l'escena.

En Pineda, vestit de guerrero de l'edat mitjana, cantava i declamava el seu paper, però durant la declamació, malgrat la cura que hi posava i la bona voluntat, de vegades es descuidava un vers de l'obra d'En Pitarrà.

Reverent amb l'arranjador del Castell. En Pineda, que s'adonava de l'oblit, s'acostava a la finestra gòtica dissimuladament, i a mitja veu deia:

—Dispensi, senyor Pujols...

En Pujols, no cal dir que l'animava i li responia sempre:

—Endavant, endavant, no s'espanti, que no ve d'un vers.

En Pujols, home de compliment

Sabut és que el nostre Francesc Pujols tracta sempre a tothom amb el major compliment i no se'n descuida mai, encara que sigui entre els amics més íntims.

Es en ell una norma invariable, portada a la major rigorositat.

—Trobo que feu massa compliments—li deia un dia un dels nostres amics.

—En faig—va respondre En Pujols—perquè és l'única manera d'entendre'ns.

CAFÉ DE LA RAMBLA

RAMBLA ESTUDIS, 14 I CANUDA, 2

Seleccioneu servei de Restaurant a la Carta i Coberts a 7 pessetes

Totes les tardes de 2 a 4 Concerts per

TRIO VILALTA

niets: sortida dels teatres

TRIO RAMBLA

Què és la neurastènia?

Els excessos de tota mena, els disgustos i conturbacions donen lloc a una debilitat del sistema nerviós, que es tradueix en insomnis, falta de gana, vertigens, malestar, símptomes tots de neurastènia, que són vençuts amb tanta major rapidesa com més de pressa és atacat el seu origen amb l'energic reconstituent FOSFO-GLICOL KOLA DOMENECH, que en pocs dies torna el benestar i els desigs de viure.



NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Tel. 11655

Fontbernat
Sastre

CUCURULLA, 2, 1.º

El "perill groc" a Barcelona

L'APERITIU

Una vella coneixença

—No fareu pas res amb els xinesos — va dir-me el jueu Lidgi mirant, amb calma, el fum de la seva pipa—. Els coneix fa temps. Quan tallava bosc al Chaco, allà baix a l'Argentina, en tenia uns quants sota les meves ordres. Són gent reservada, silenciosa, unida. Així que ensomen que voleu esbrinar quelcom d'ells, es posen a somriure i a caliar com uns morts. Ja podeu anar fent, ja, que ells, mutis, i vinga anar-vos prenent el pèl. Si teniu una qüestió amb un, tots plegats fan un bloc contra vostre. Us dic que en saben. Per altra part,

terès que, sense això, ja sentíem per aquestes vides enigmàtiques... Entrem, doncs, en aquests pisos del carrer de Montserrat i del carrer d'En Guàrdia on viuen llur vida ignorada...

Un sopar i una conversa

—Estimat Liau, aquest fang-kuò ha estat realment exquisit. Jo hauria dit que eren fideus, però en tastar-los, semblaven fets d'arròs. Ho eren? Perfectament. Quant al sofregit, una delícia. Però, digueu-me, Txang-Ué-Pe: aquest xant-sai, aquesta herba que, com el nostre moixernó, assaona



Sota el retrat de Sun-Yat-Sen, Ling-Li amb la petita Finin a la falda, Aiqvedra, Txang-Ué-Pe, Lian («Don Miguel») i Yi-Xeng.

els que hi ha a Barcelona no parlen ni un mot d'espanyol. Només «Don Miguel»...

—Qui és, «Don Miguel»?

—«Don Miguel» és un xinès molt trempat que fa molt de temps que roda per Barcelona... Viu al carrer de Montserrat...

Anàrem al carrer de Montserrat.

—Es difícil que pugueu parlar-los — va dir-me En Corominas—. Vènen, efectivament, a comprar a casa. De primer, no hi havia manera d'entendre'ns. Ara, tots els meus dependents saben prou xinès perquè les operacions puguin realitzar-se normalment. Tots saben, per exemple, que mi vol dir arròs; fassa, patates; ia, sal; yudó, sabó; torsó, sucre; yiu, petroli; selajú, mistos, etc. Quan entra un dependent nou, el primer que li demanen és com està de xinès...

—Deu quedar un xic parat...

—Figureu-vos! El vocabulari que hem de dominar, però, no és gaire extens. El xinès, en el menjar, és sobri i no gens complicat. En general, fa un sol plat. Un dia arròs amb cansalada, un altre dia fideus, un altre patates... Al temps del broquil no menja pas res més... Tots són exèrcits i discrets. Si us esteu una estona a la botiga no tardarà a venir-ne algun. Txang-Ué-Pe i Ling-Li acostumen a venir a aquesta hora. Us advertixo, però, que no saben ni un borrall d'espanyol.

—I qui els orienta per Barcelona?

—Per Barcelona? Per Catalunya, per Espanya, deuen voler dir! Ho corren tot! Saben l'hora de sortida de tots els trens. Estan al corrent de totes les fires, festes majors i mercats. Viatgen contínuament. N'arriben uns, en marxen d'altres...

—Però, qui...?

—«Don Miguel».

—I, on viuen?

—Molts, a casa mateix de «Don Miguel».

—I aquest famós «Don Miguel», on viu?

—Aci, al davant. Mireu, ara és al balcó...

—Però, si és en Liau!

—En Liau?

—Sí, home; el meu amic Liau. Si no en coneix d'altre!...

El pobre Xinès

Asseguts en algun cafè de la Rambla, no ha vingut, alguna vegada, el pobre xinès a oferir-vos un ventall, una pipa o un collar de senyora? Beveu un glop i, en allargar el cap, us heu topat amb el seu somriure. Recordeu el seu posat tímid, l'aire resignat amb què se n'ha anat cap a una altra taula? Segurament ho recordeu, i no us heu demanat mai, mirant-lo, quin atzar podia menar a Barcelona aquell mitzó de terres tan llunyanes? El rostre o els ulls de cap d'ells no us ha desvetllat el desig de conèixer coses de la seva vida? Aquests xicotets que, amb la maleta a la mà, passen lentament entre nosaltres amb un posat un xic absent i semblen només conrear, i encara amb una certa negligència, el seu negoci i el seu somriure, pertanyen a una raça, les vicissituds de la qual són seguides amb el major interès a Europa. Ja fa uns quants anys que bufa un vent groc, en política. Provocant o reprimint l'enorme desenvolupament nacional i social d'una nació de 420 milions d'homes, atiant o sufocant les repercussions que en puguin arribar al nostre continent, Rússia i Anglaterra s'han lliurat a una guerra descarada sobre l'immens territori xinès. Darrera d'un paravent hi ha el Japó. Darrera d'un gran dòlar, Amèrica. Potser l'esdevenidor del món depèn d'aquella gran lluita. Canton, Xang-Hai, Mukden, no són ja solament ciutats, sinó, sobretot, posicions. D'aquella fornall còsmica, d'aquell caos indescriptible, en són espurnes ardents o romanalles fredes aquests xinesos nostres. El fons rogenç que, al lluny emmarca llur figura, esperona, encara, l'in-

i aromatitza la carn, creix, potser, en aquelles solituds muntanyoses davant les quals es retiraven a meditar els vostres vells filòsofs? Assaborint aquesta planta delicada em sembla—com en una d'aquelles teles austeres del vostre Ma-Yuan, d'un tret tan fi i tan segur—veure el savi dessorat el pi secular mirant com al lluny sorgeixen uns cimals d'entre la boira impalpable, mentre una prunera deixa caure alguns flors blanques en aquella majestat silenciosa.

—Preneu lei-sé; són, com veieu, unes nous. Trencueu-les, però, i aleshores veureu que són prunes. Exhalen una fragància subtil i el gust és d'una dolçor suau. Em sap greu de no poder oferir-vos, també, mandarinetes del meu país. Són com la mel.

—Bones prunes, aquestes, Yi-Xeng. Em fan pensar en aquella prunera que pintà el mestre Lu-Fu. Les branques flexibles semblen gronxolar-se blaniment mentre les flors tremolen sota la brisa.

—Mengeu, mengueu...

—Què fa Ling-Li al balcó?

Ling-Li es tomba i m'esguarda amb ulls tristos.

—Perdoneu, Liau, estava embalat. No he vingut pas per parlar-vos, precisament, de filòsofs, ni de pruneres, ni de poetes. Però la vostra amabilitat m'ha exultat. Fa quatre dies que ens tractem i vosaltres que, sense ésser uns dejunadors com els vostres bonzes del Tibet, sou, però, gent d'una sobrietat extremada, heu volgut obsequiar-me amb un sopar xinès que ultrapassa, segurament, els vostres mitjans. N'heu fet un gra massa. Els ideogrames que hi ha escrits per aquestes parets, damunt les teles vermelles, el retrat de Sun-Yat-Sen que presideix aquesta taula senzill, els vostres rostres, tot plegat, m'ha engelat la imaginació cap aquella Xina poètica i refinada que ens és revelada pel vostre art. Toquem, però, de peus a terra. Som al carrer d'En Guàrdia. Aquests dos llits no tenen matalassos i sobre el somier veig dos gats adormits. No viviu pas en un palau encantat, sinó en unes habitacions més aviat miserables. Al balcó hi ha la lluna, és cert; però no il·lumina un llac tranquil, sinó un carrer remorós de passes suspentes. La vostra situació és precària, el vostre esdevenidor incert. Me n'adono. Sou vosaltres, doncs, i no jo qui ha de parlar. Vós, Liau, contau-me coses de la vostra vida...

—Què us dire? Sóc com un d'aquests xicotets, venedor ambulants, més avançat, només, en el camí de la vida. Vaig marxar als 16 anys de Xang-Hai. Des d'aleshores, he vist mil països, he fet mil oficis. Tota l'Amèrica, tota l'Europa i part de l'Àfrica, fent de cuiner de barco, de bastinga, de venedor, del que s'ha presentat. A Barcelona vaig arribar-hi l'any 1925. Fou llavors que ens vàrem conèixer amb vós. Em deia Liau, recordeu? Quan hi he tornat, ara fa dos anys, casat amb una romanesa—una de les germanes Panaitescu, gimnastes que havien treballat sovint a Barcelona—la gent, no sé per què, m'ha dit «Don Miguel».

—I aquests nois?

—Tots han començat com jo. Un mes i mig de navegació i desembarc a Marsella. I d'allí a córrer món. Mentre són a Barcelona procuro ajudar-los amb la meua experiència. De tant en tant, a més, algun xinès d'aquests que van de cuiner en un barco perd el vapor i es queda penjat a Barcelona. On ha d'anar? Cap a casa En Liau. Li deixo 15 o 20 pessetes, i a vendre. El nostre comerç és senzill, però ens bastaria si l'Ajuntament ens el deixés exercir lliurement, com abans. A Barcelona actualment no se'ns despatxen patents de venedor i sense permisos no podem vendre, som perseguits. Veritat que això està una mica malament? No pas molt, si voleu, però sí una mica. A les poblacions, en canvi, ens deixen vendre, però hem de pagar cinc pes-

setes cada dia. No ho trobeu un xic excessiu? A Madrid donen permisos i només paguen 20 cèntims diaris.

—Què fareu, doncs?

—Anar sollicitant pacientment el permís per vendre a Barcelona i, mentre no l'aconsegueixi, mirar d'anar-nos aguantant corrent pels pobles... Anem pertot arreu.

—I la mercaderia?

—Algunes coses les fem. Altres les comprem.

—Per què marxàreu del vostre país, Liau?

—La Xina travessa una època de prova. De cap a cap del país la gent va nua, però té les armes a la mà. El pobre coolie s'ha desfet del mandarí i ara lluita per a desfer-se del tukim, del tirà. Les mars són soleades per vaixells pirates i els hulongs, els carrerons de les ciutats, són saquejats per gent que acabdilla tropes mercenàries. Jo sóc de Xang-Hai, d'aquella ciutat de mare xinesa i de pare anglo-franc-italo-holandó-judeo-espanyol. El milió de xinesos que hi habita no pinta res. Són a la ciutat el mateix que les puces al gos. Tot està en mans dels estrangers. No us sembla que això està una mica malament? Penseu, a més, que la collita del nord—al sud en fan tres, de collites—ja està perduda, aquest any. Sabeu què representa això? La fam per a 25.000.000 de persones. Compreneu, ara, per què marxem?

—Rebeu noves?

—Sí. Correspondència. A més, de Nova York rebo l'edició xinesa del Chinese Republic News.

—Quants sou, a Europa?

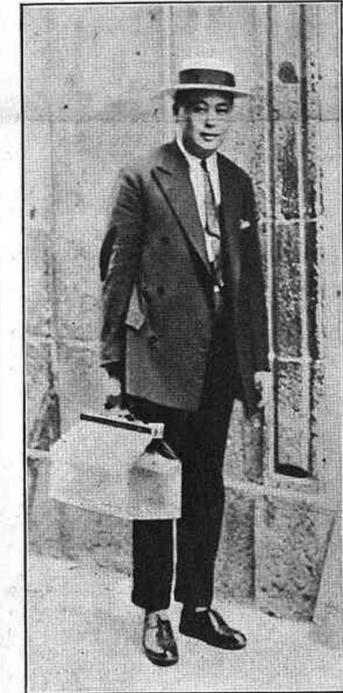
—Uns 100.000, dels quals n'hi ha més de 50.000 a França. Efectivament, en aquesta nació hi ha 40.000 obrers, 10.000 venedors—amb permís—i 2.000 estudiants xinesos. A Lió tenim un Col·legi magnífic. Quant a Alemanya, hi ha, també, uns 2.000 estudiants de la nostra raça. A Madrid cinc o sis.

—I a Barcelona, quants sou?

—Exactament no ho sé. Pocs. De venedors, actualment només n'hi ha vuit. Temps enrera, no cal dir, n'hi havia molts més. En aquests dos llits, ben col·locats, hi havien dormit més de 30 persones. Si tornessin a donar permisos, en vindrien molts, altra vegada.

Desparen la taula. Porten un mah-jong. Quatre xinesos comencen a jugar, esguardant-se, de tant en tant, en silenci. N'hi ha un de molt jove que sembla de vori. Té sort. Cada vegada que cobra abaixa els ulls, avergonyit iriu suauament. Ling-Li segueix al balcó prenent la lluna. A l'habitació del costat hi ha una xinesa asseguda a terra jugant amb la seva filleta, la petita Finin.

—El drac del joc agullona els vostres amics, estimat Liau. Veniu al balcó i digueu-



El venedor xinès ambulants

me encara, una cosa. Què en creieu del vostre país?

—Venero Sun-Yat-Sen, fundador de la República Xinesa. No heu vist un botó amb el retrat d'aquest patriota, en el trauc de la nostra americana? En les dues cases xineses que heu visitat, no us heu adonat de la seva imatge, a la paret?

—I d'avui?

—Xang-Kai-Xek. Volem els tres Min. Min tsu xu i: El poble xinès serà un sol poble (Unitat nacional). Min keuan xu i: El poble xinès es manarà a si mateix (Sobirania nacional). Min çang xu i: El poble xinès fruità íntegrament de les seves riqueses (Sobirania econòmica).

—Fa temps que sou a Catalunya. Què penseu del nostre caràcter?

—Deixeu-me dir un mot sobre la vostra crueltat. Com és deixeu que un ancí demani caritat pels carrers?... Un vell és sagrat... No trobeu que això està una mica malament?

JOAN ALAVEDRA

RAMON BES & C.ª

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telefònica DANIBES

Sobre el nudisme.—Aquests dies que la calor es comença a permetre amb nosaltres unes intimitats abasagadores i excessives, m'ha caigut a les mans un reportatge del congrés de nudistes que es celebra a Frankfurt am Mein. Jo no sé ben bé el que es proposen els nudistes, ells diuen que volen fer vida i salut i prou, que això de dur camisa i pantalons és tan imbècil com remar de viu en viu un pare de família perquè té idees pròpies sobre l'Esperit Sant.

Els nudistes opinen que la cobrta que nosaltres ens fem amb tantes segones intencions, és una infàmia, i que l'única cosa honesta és allunyar de la pell tota idea de teixit per insignificant que sigui.

Jo crec que en el fons dels nudistes hi ha un pensament desesperat de superació, un desig d'ésser déus o si més no super-homes. L'escultura grega ha intoxicat molts homes eminents, abans que el nudisme fos una cosa organitzada. Goethe, per exemple, havia somiat en les seves èpoques d'esplendor, un paisatge de pomeres, de xais i de violetes, en el qual ell pogués passejar-se tot nu, amb una certa responsabilitat jupiterina. És possible que Nietzsche en plena destrucció pulmonar somiés peripècies semblants. És curiós que el nudisme observat pels caníbals, vist des d'un ambient de casques i perruques agafa un aire de meravella i de regalèsia celestial.

Són poquíssims els homes importants de l'època moderna, dels quals s'han fet estàtues amb la despreocupació o amb l'exhibicionisme de les figures gregues. Jo recordo ara una estàtua molt coneguda del Cèsar Carles V, una altra de Napoleó Bonaparte i una altra de Goethe, i modernament a Escandinàvia es dediquen a immortalitzar els metges, els poetes i els teòlegs, en una íntima posició termal.

Tot això vol dir que només els grans escolts, els personatges gairebé divins, tenen dret a presentar-se nus davant dels ulls del públic, davant dels pobres policemen que tenen d'anar brutalment i desconsideradament vestits.

Sigui o no un inflammat orgull o una higie-ne primifilada o una màgica poca-solta, allò que empeny el nudista, jo vull creure en la bona fe de tots aquests senyors i aquestes senyores que s'han reunit a la vora de Frankfurt, i de la resta de milers i milers de quilos de carn humana que es pensen que és una gran cosa pendre el te i jugar al póker completament a pèl.

Deu m'en guard de criticar tots aquests bons senyors des d'un punt de vista ramon-besadomermesc, i ni tan sols amb la mica de moral que gasta un clubman desabusat. Són ben lliures per mi d'anar tan nus com els doni la gana, si és que aquest costum els fa profit. Només faig constatar la tragèdia i la comèdia de la institució, i el contingut dramàtic d'aquests tendres aspirants a la puresa.

Els nudistes és evident que volen rompre amb tota la civilització i amb tota la cultura diguem-ne «vestida». Volen prescindir de l'engranatge que va lligat a les samarretes i a les soles de cautxú natural, perquè és molt possible que la cultura comenci amb un parell de mitjons i acabi amb la filologia romànica i la teoria de la relativitat. Els nudistes no volen saber res de tot això, ells estan pels saltironers damunt de l'herba, per torrar-se l'esquena al sol i anar fent. Però el pobre nudista per ésser nudista no pot prescindir de tot allò que comporta la cultura «vestida», i el congrés de Frankfurt n'és una prova.

En els reports d'aquest espectacle, he llegit que els nudistes no podien prescindir de les ulleres ni de l'estilògrafa, ni de la màquina d'escriure. I una de les coses més dramàtiques pel nudista ha estat no saber on desar l'estilògrafa, perquè, naturalment, a la pell no hi ha butxaques. Sembla que en el congrés que s'ha celebrat en un dolçíssim prat rousseauià, una pamera ha servit de guarda-roba. Per mitjà de cordills i altres eines, de les branques de la pamera han penjat ulleres, serviettes, botelles termos, goma de mastegar, capses d'injectables i màquines de retratar.

El president del congrés, un ibsenià de costelles impudiques i de ventre ensorrat, ha parlat amb el precís llenguatge que gasten els professors de col·le de celuloide i pantalons elefantins. Mentre ell ha tocat les idees abstractes, unes quantes senyorettes acostumades a dur mitges han pres notes del discurs, amb la tendresa i l'afició que es gasta en els seminaris, ara que les senyorettes han fet servir de taula per pendre apunts llurs cuixes de color de rosa. I sembla que el paper damunt la pell de les cuixes no hi està del tot satisfet. Alguna dama molt important i pes fort ha pres fotografies de l'acte, repenjan el kòdak sobre la majestat d'un ventre a la deriva.

Una cosa delicada en el congrés ha estat el moment de fer el dinar. Sobre l'herba més càndida, una tèrbola i rosada confusió de deformacions pectorals i glúteas ha començat a encendre fognets d'esperit de vi, i destapar pots de conill en conserva, arros a la milanesa pasteuritzat, Foscao, llet condensada i altres invents.

Una dama de cabells blancs, horriblement druidica, es dedicava a pelar pastanagues i patates, i sembla que han expulsat a una altra dama respectable, perquè la pobra dona s'ha posat a fer ganset per aturar l'avorriment.

Mentre passaven aquestes escenes dolces, un senyor alt com un Sant Pau, s'entenia a fer ballar una dotzena de menors, tendríssims, que feien sardana agafadetes de mans.

Tot això té unes proporcions de poca-solta tràgica que fa plorar. Si només fossin una colla de tranquils, no voldria dir res. Però a Alemanya i a Escandinàvia passen de cinquanta mil els nudistes practicants, i a França ja comencen a fer goig. Entre els francesos hi ha partidaris del slip, però els alemanys no estan per romansos ni atenuants. La quantitat de revistes i de bibliografia sobre el nudisme podria omplir uns quants camions, i l'esdevenidor de la teoria sembla que està assegurat.

Jo confesso que aquest fet, en lloc d'inspirar-me una vulgaríssima faècia d'ordre pornogràfic, m'inspira una mena de tristesa profunda, la tristesa d'aquelles coses que no tenen solució.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

L'Assemblea de la Lliga

La Lliga ha fet el seu primer acte públic després dels set anys de silenci imposat per la Dictadura. En una assemblea tinguada a l'estatge social, la Junta directiva, que no havia estat renovada en tot aquest període, ha sortit en gran part reelegida i considerablement augmentada amb homes de nova promoció.

A l'Assemblea es pronunciaren dos discursos. Dos discursos que semblen un diàleg. El senyor Ventosa i Calvell, tot just arribat de l'estranger amb instruccions directes del senyor Cambó, va exposar el pensament polític del futur govern d'Espanya que desitja inspirar-se en les possibilitats de realització de les aspiracions catalanes. I el senyor Abadal, president de la Lliga, es va aixecar per a respondre-li que tots aprovaven aquest pensament i que ja pot tirar al dret.

Es natural, dintre d'aquesta posició, el sentit de les declaracions fetes a l'Assemblea. Els homes de la Lliga són monàrquics si es pot governar amb la monarquia. Ajourar tota acció de govern fins que s'aconsegueixi un canvi de règim, subordinant tota altra aspiració a la proclamació d'una República a Espanya, ho consideren perdre el temps i molt exposat a perills d'una transcendència desconeguda i probablement contrària al seu ideal català. La política per ells és l'art de fer possible el que es creu necessari; i dintre de les possibilitats actuals, el projecte d'Estad Regional del senyor Maluquer els sembla molt acceptable. I per últim, la indispensable col·laboració amb els partits espanyols de govern els obliga a no voler ferir els sentiments d'aquests i acceptar com a penyor de cordialitat, que flamegi al seu estatge social i arreu de Catalunya, al costat de la senyera de la pàtria catalana, la bandera d'Espanya.

Per molts, per gairebé tothom, és inexplicable el contrast d'aquesta actitud de la Lliga amb la d'altres partits polítics que, malgrat haver estat partits de govern, s'han pronunciat en veu ben alta contra el manteniment del vell règim de la Monarquia espanyola. El principi monàrquic està passant una crisi tan aguda que no se'n recorda cap altra de semblant des de la restauració. I no cal dir de quina manera la vella protesta catalana s'ha sentit corpesa per aquest moviment de protesta general que sembla el llac d'unió més fort entre els partits catalans i els de la resta d'Espanya.

La gent oblida que la política de la Lliga és la famosa política realista que significa, com diuen a França, no deixar la presa per la seva ombra. Està clar que els realistes s'equivoquen si fa no fa com els altres, i la història sembla demostrar que s'equivoquen més que els altres. Si la realitat es pogués copsar d'una manera objectiva, tothom faria política realista. El mal està en el fet que la realitat pocs vegades és tal com un la veu. Els homes de la Lliga han donat molts cops l'exemple d'haver pres per realitat el seu desig. La desaparició d'alguns noms a la nova Junta directiva de la Lliga, com el del senyor Puig i Cadafalch, sembla demostrar que s'han donat compte que aquest error el varen sofrir una vegada més quan el cop d'Estat de Primo de Rivera.

Però té raó el senyor Abadal quan diu

que, malgrat tot, la Lliga és sempre la mateixa. La Lliga no té el seu equivalent en cap dels partits coneguts. No és un partit. Ve a ésser com la Cúria de Roma. La seva organització no pot ésser més simple. Una associació com totes, amb uns Estatuts i una Junta. Ni Comitès, ni Consells, ni cap d'aquells organismes de jerarquies complicades que solen entrebancar l'acció dels dirigents. De tant en tant algun Consistori públic. Però la Cúria té una personalitat, un pensament, una ànima que no és ben bé d'una manera permanent la de cap dels seus cardenals, però a la qual tots ells obceixen sense esforç. Si surt algun inadaptat, la dissidència l'exclou sense remei. El pensament personal s'ha de saber matisar fins a poder-lo incorporar sense violència a l'acció política de la Cúria, i el qui no sàpiga fer aquesta feina, farà bé de deixar-s'ho córrer, perquè d'altra manera li significaran el gust amb què es veurà que se'n vagi. Alguns elements d'Acció Catalana en saben alguna cosa. I així la Lliga continua, sempre la mateixa, prenent una posició adequada en totes les situacions, aprofitant totes les forces que es posen al seu abast i seguint, amb les marades i les sinuositats indispensables, la línia de la mínima resistència.

Ara mateix, la idea culminant de l'acció de la Lliga, que s'ha insinuat amb paraules poc precises, però que es traduirà amb actes, és la de voler atraure la força de l'alta burgesia, que tot just acaba de néixer a Catalunya. La menestralia catalana és numèricament un valor considerable, però sembla que no és un valor d'exportació per a dominar tota l'àrea política d'Espanya. La nova força motriu, aquí com a tot el món, i principalment en pobles nous com Rússia i Amèrica, és la gran burgesia. Algun dia haurem de parlar d'aquest aspecte essencial de les lluites dels nostres temps. Però és evident que la Lliga, potser per circumstàncies accidentals de coses i de persones, ha flairat la importància d'aquest problema, que és el que des d'ara fa expandir enfora les branques de l'arbre de Catalunya, segons la imatge del discurs del senyor Ventosa. Per aquest motiu, veurem sortir de l'obscuritat una gent absurda i veure patrocinats per la Lliga uns noms estrafolaris que no figuren al nostre plebiscit, ni figuraran mai en cap consulta d'aquesta mena. Però no serà el pensament dels vells catalanistes—que Pla, quan vingui l'hora, qualificarà de primari—el que podrà impedir aquest nou assaig d'examplament de les forces de la Lliga.

Ben mirat, però, aquesta és la trajectòria política de gairebé tots els partits estrictament nacionalistes. Amb més o menys propensió a l'hereticitat personal, tots els moviments particularistes s'han volgut desenrotllar d'una manera semblant. Fora de la idea matriu, tot es considera secundari. Esser monàrquic avui no exclou ésser republicà demà, com l'oportunisme d'un instant no priva el radicalisme del següent. Totes les solucions que es desigen es fan esperar, i són alguns pel món que creuen, com a la Lliga, que és millor esperar menjant, perquè menjant entra la gana i s'agafen forces per a les futures construccions. Els partits adversaris de la Lliga, si ho són per atacar l'especialitat del seu catalanisme, representaran una diferència de matis o potser únicament de tàctica que difícilment podrà tenir eficàcia, perquè a l'hora dels resultats tots seran uns. És en tot cas en l'ample marge de les altres ideologies polítiques i socials que els partits catalans poden ésser forces contràries. D'altra manera, el senyor Abadal o el cardenal de la Cúria que la representi, sortirà sempre com ara a dir als altres partits catalanistes aquelles paraules adoptades de la poesia floralasca del vell mestre en gai saber: La Lliga és la Lliga; és la Lliga i res més.

Mirant a fora

El nebot venjatíu

Es pot dir que Jordi Bratiano és el que ha fet perdre la partida als vells liberals, preparant el retorn del rei Càrol. Fill d'un matrimoni de conveniència, pràcticament desfet l'endemà de celebrat, Jordi Bratiano, que no tenia gran cosa a agrair al seu pare, que només el volgué veure abans de morir, ni als seus oncles Vintila Bratiano i el príncep Stirbey, ha volgut revenjar-se d'aquests. La política i el patriotisme li han donat l'ocasió.

Un romanès al corrent del que ha passat entre bastidors, deia:

—Es la lluita entre el vell i el jove Bratiano. Si el vell es menja el jove, tindrà una indigestió. Si el jove es menja el vell, morirà emmetzinat.

Recepta política

Tots els diaris han dit que el príncep Stirbey se n'ha anat de Romania així que Càrol ha estat proclamat rei. Sembla que temps enrera les relacions entre tots dos havien arribat a escenes d'una violència insostenible.

Quan Càrol s'hagué d'exiliar, després d'una escena d'aquestes en què arribaren a les mans, Stirbey havia dit:

—Era una lluita a mort entre ell i jo. L'he guanyat.

Càrol ha tingut ara la seva revenja.

Però algú havia previst que la situació canviaria. Era Joan Bratiano. En saber la frase de Stirbey, digué:

—Stirbey és cunyat meu, però és un ase. En política, un home només està vençut quan ja és mort.

I el millor és que la reina Maria, que fins ara havia protegit a Stirbey, no ha fet res per defensar-lo. Això diverteix molt als habituals de Palau.

Del mal, el menys

Abans de la tornada del príncep Càrol, els romanesos havien perdut tots els respectes al Consell de Regència.

Si no, vegeu aquesta anècdota reportada per un diari francès:

Un viatger havia estat rebut pel Consell i es va trobar davant d'una gent que feien el seu paper amb mala gana, sobretot el príncep Nicolau, que ja començava a tenir-ne prou.

Després de l'audiència, un antic ministre va demanar-li brutalment:

—I bé, què en penses?

—He estat molt ben acollit...

—Sí, però què més?

—Què més?

—No heu tingut com nosaltres el sentiment que en comptes de ser governats per tres imbècils, és millor ser-ho per un de sol?

Ministeri llamepc

A Brucavest tot estava a punt per rebre el príncep Càrol. Però el prudent Maniu no s'atrevia a prendre la responsabilitat d'acceptar el retorn del príncep per una llei constitucional. Llavors deixà el govern a un ministeri que ha durat vint hores, presidit per Mironesco. Per fi, Jonicesco, que feia mesos que frisava per una cartera, l'ha tinguda.

—He estat durant un dia—deia—ministre del Treball, i encara era un diumenge!

Respecte al sufragi

Per travessar la frontera belga, els francesos no necessiten passaport; amb un document d'identitat n'hi ha prou.

No fa gaire, l'ex-ministre Léon Bérard, de viatge cap a Brusselles, exhibí a un funcionari belga la targeta que, com a senador, li dona dret a circular pels ferrocarrils francesos.

—Una targeta de senador?—va fer el funcionari—. No porteu la d'elector? Valdrà més.

Per sort, Bérard la duia a sobre, i aquest incident l'ha edificat.

—Aquests belgues—digué—, quin respecte que tenen pel sufragi universal!

D'ambaixador a perfumista

François Coty, el perfumista que fa uns quants anys s'ha llançat al món dels diaris i de la política, va anar pocs dies enrera a veure l'ambaixador del Brasil a París, Souza Dantas.

—Necessito—li va dir—una personalitat coneguda que vulgui representar la meua casa al vostre país. És un bon càrrec, que li donarà més d'un milió, potser dos i tot, cada any. Sabeu algun compatriota vostre amb condicions?

—Un, sí, en sé un.

—Qui és?

—Doncs... jo mateix.

Coty quedà parat, el llapis amb què s'anava a apuntar el nom en l'aire.

—Sí—confirmà Souza Dantas—, el càrrec és bo i deu ésser més tranquil que el meu.

L'esperit de Bismarck

A Alemanya hi ha una secta religiosa dita de la Muntanya Blanca. Així l'ha batejada el seu fundador, un senzill menestral que es diu Weissenberg. Aquesta secta ja té un bon nombre d'adeptes, un temple a Berlín i un periòdic Der weisse Berg, on col·laboren gent eminent: el profeta Elias, Frederic II, Bismarck, etc.

No fa gaire la justícia alemanya trobà que un article de Bismarck contenia ultratges al papa i a l'Església catòlica. Weissenberg explicà als jutges que ell, tot i el seu càrrec de director, no era responsable d'un article que no era escrit per un home, sinó per un mitjà sota la inspiració de Bismarck.

El tribunal no s'ha deixat convèncer i ha condemnat el cap de la secta i director del periòdic a mil marcs de multa.

Aquest número ha passat per la censura governativa

La vacunació antituberculosa

II

Tretze anys treballà Calmette per tal de fer perdre l'agressivitat morbosa d'un bacil tuberculós molt virulent. Tretze anys li calgueren per amansir-lo i domesticar-lo. Emprà durant aquest temps tot l'enginy d'home de laboratori, tota la fe d'home generós i bo. Al cap de tretze anys, aquell cultiu que en els primers temps era més mortífer que un exercit, esdevenia un benefici per als homes.

La gent profana es creu que del pensament del savi les coses surten planeres, suaus, que la inspiració és un moment de

ció de microbis i toxines que té el tub digestiu del recent nascut. Pot usar-se, en els més grans i per injecció, aleshores, però, es necessita el previ control de si ha sofert contagi i s'ha contaminat.

En els sis anys que fa que s'usa, han estat vacunades més de mig milió de criatures de tots els pobles civilitzats i fora dels casos recents de Lübeck i completament estranys al mètode Calmette, com diu Lange, no s'ha comprovat cap altre cas dissortat.

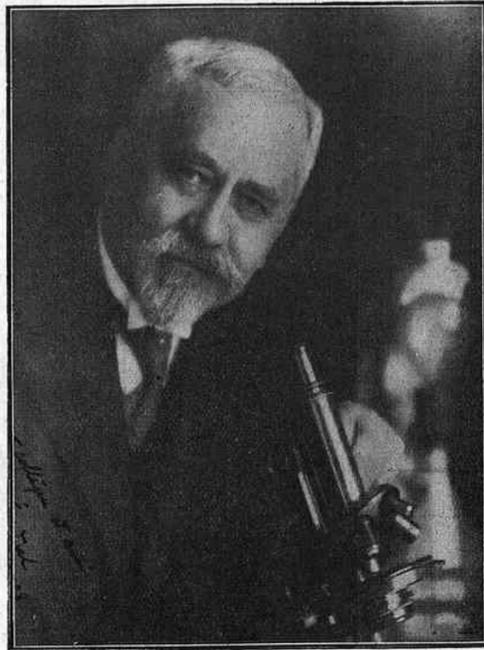
En canvi, els beneficis són patents. Els pobres infants tenen un enemic cruel en la

tuberculosi; les bronconeumonies, meningitis, enteritis determinades pel bacil de Koch, són innumbrables. Tot això ha baixat tot seguit. Podríem donar múltiples estadístiques; caldrà només exposar, però, les nostres, les del Servei d'Assistència Social dels Tuberculosos, dependent de la Diputació de Barcelona i dirigit pel doctor Lluís Sayé. Com resultat d'un miler de vacunacions fetes i observada la criatura durant molt de temps, dona el doctor Sayé el següent percentatge.

MORTALITAT GENERAL DELS NENS EN MEDI TUBERCULÓS. — Nens vacunats: De 0 a 1 any, 14'5 per 100. De 1 a 2 anys, 0'6 %. De 2 a 3 anys, 0'0 %. Nens no vacunats: de 0 a 1 any, 26'3 per 100. De 1 a 2 anys, 10'5 %. De 2 a 3 anys, 6'5 %.

MORTALITAT PER TUBERCULOSI SEGURA O PROBABLE. — Nens vacunats:

De 0 a 1 any, 5'0 %. De 1 a 2 anys, 1'3 %. De 2 a 3 anys, 0'0 %. Nens no vacunats: De 0 a 1 any, 19'6 %. De 1 a 2 anys, 8'1 %. De 2 a 3 anys, 5'4 %.



El doctor Calmette

gràcia o d'atzar que es deixa aprofitar. En Ciència, la creació cal suar-la molt, no és la febre momentània, sinó la febre constant que dura mesos, que dura anys—tretze en aquesta descoberta de Calmette.

En Medicina, sobretot, els descobriments no es poden fer a la babalà; l'endemà d'haver anunciat un nou mitjà de curació, tot un món de dissortats malalts obren el pit a l'esperança, tot un estol de metges audaçs es llencen a provar la nova medicació. I és molt trist quan un home atabalat ens sorprèn amb un invent no prou ben comprovat, no controlat amb prou seny i després de moltes promeses ve el fracàs que desespera els pacients i que avergonyeix els professionals. Per això les nostres protestes als reclams del doctor Asuero i als de certs específics anticancerosos i de demanar per a tota cosa nova l'experimentació acicada i la discussió en el reclos d'una acadèmia.

El doctor Calmette no es va precipitar: lentament laborà tretze anys seguits. Cal pensar la quantitat de proves fetes en animals, en particular sobre aquest benemèrit conillet d'Índies, que ha de tastar moltes malures dels homes, sobretot la tuberculosi. Quants centenars se'n deuen haver mort durant aquests tretze anys? Caldria, tanmateix, que tot poble civilitzat bastís un monument a aquest animal tan simpàtic, que aixecant el seu morret i mira amb curiositat amb els seus ulls vermells des de la seva gavieta que tufuja a excreció quan visites un laboratori.

En 1921, però sobretot en 1924, quan s'hagué vist que era completament inofensiva la vacuna per mitjà del cultiu del bacil de Calmette i Guérin (B. C. G.), s'utilitzà en l'home en cerca de si era eficaç. La demostració no podia ésser immediata; calia esperar el temps precís per comprovar-ne el resultat. El que sí es veié tot seguit fou que per l'home també era completament inofensiva, que no determinava cap trastorn.

S'empra, i s'empra, en criatures de menys de deu dies; abans que hagin pogut ésser infectades per contagi. S'usa per via digestiva aprofitant l'enorme facultat d'absor-

Això són els números secs, sense més expressió que la que els dona en agrupar-los, en fondre'ls amb la vida quotidiana. Si volguéssim impressionar la imaginació del lector, caldria relatar històries clíniques, però ens manca espai. Amb tot, esmentem una observació del Servei d'Assistència Social de Tuberculosos, que és ben demostrativa. Cinc fills d'una mare tuberculosa, tres d'ells moren, dos es salven; i els dos sans són els únics vacunats; entre mig dels dos vius en mor un a qui no es vacunà per negligència de la llevadora. La demostració és ben patent, i com aquesta tantes com es vulgui.

El doctor Ariza, de Sevilla, que ha fet un grapat de vacunacions, sobretot en els barris de gitanos, conta que les criatures vacunades en plena misèria del medi, en ple contagi de l'ambient, viuen i creixen.

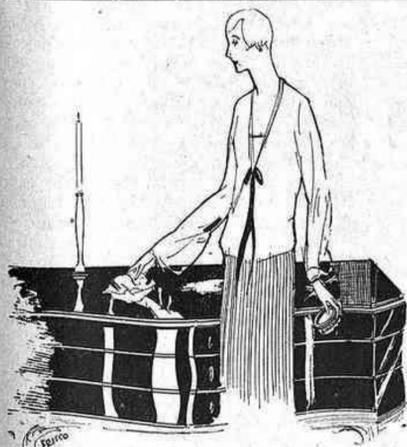
Hem donat la tuberculosi? El temps ho dirà, manquen uns quants anys encara; el que sí és cert és que protegim els tendres infants de la tuberculosi, als quals té una afició esveradora, els quals són delmats i abatuts pel medi contaminat com un exercit bàrbar que toca a matadegolla.

I tot això ho ha fet Calmette, i no ha demanat res en canvi. Gratuïtament trameta els cultius als laboratoris solvents que n'hi demanen; gratuïtament es vacunen mensualment deu mil nens francesos (com gratuïtament es vacunen els nens barcelonins pel Servei Social dels Tuberculosos). Veritablement, Calmette, a més d'un savi, és un sant; podem repetir la frase d'Huchard: a més d'una bona obra ha fet una bona acció.

J. AIGUADER I MIRO

LA PÉRGOLA

es el Restaurant de moda a l'Exposició



SIMONIZ

Treu lluentor per a cotxes

SIMONIZ SERVICE

Telèfon 75477

Avinguda Alfons XIII, 466

JOIES RELLOTGES

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

Evitareu intervenció de mecànics adquirint una

TORPEDO 6

FORTA
i
RAPIDA



Una meravella de la tècnica alemanya
Albiol G. i Riera S. L.
Passeig de Gràcia, núm. 42 - Telèfon núm. 15345

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS
CORTS, 481 - Telèfon 33421



Paul Vanderborght
Rupert Brooke

Rupert Brooke

POESIA

En el Congrés dels Pen Clubs que fa tres anys es celebrà a Brusselles, vaig tenir el plaer de conèixer dos poetes belgues de parla francesa que de seguida em guanyaren l'atenció per l'entusiasme que posaven en tots els actes i per l'ànima que donaven a tots els actes en els quals ells intervenien: Paul Vanderborght i Pierre Bourgeois.

No perdien ocasió per a lluitar contra l'encarcerament que ben sovint prenen actes semblants i eren ells que feien sempre de llac d'unió entre els prohoms de la literatura mundial i el poble.

On vaig conèixer millor quin era llur fons, fou en l'acte d'homenatge que es dedicà al gran escriptor flamenc, mort feia poc temps, Georges Eekhoud, el cantor dels barris de la «Rue Haute» (el Paral·lel de Brusselles), l'amic dels humils, el germà dels trinxes i rodams, el novel·lista dels *Voyous de Velours*. Els animadors d'aquesta festa foren Paul Vanderborght i Pierre Bourgeois.

El lloc que escolliren per a la festa fou una taverna de les més populars de la Rue Haute, una gran sala voltada de taules de cafè, dedicada ordinàriament als balls de patacada d'aquells barris, presidida per un orgue monumental dels més típics del seu gènere, no mancant-hi aquelles figures d'època indispensables, uns paisatges transparents que s'encenen i s'apagaven periòdicament i un bé de Déu de bombetes de tots colors. En un angle d'aquella sala placaren el bust del gran escriptor Eekhoud. De segur que si aquest s'hagués hagut d'escollir ell el pedestal, no n'hauria triat d'altre.

Tota la gama d'habitants d'aquells barris populars era representada en la generació que acudí a la festa i que, gràcies al bon sentit que tingueren els meus amics a escollir-ne els números, arribà a compenetrar-se amb l'esperit de l'acte i a enyorar aquell home que ells consideraven com el seu petit déu. La nit, mentre en un dels restaurants de més luxe de Brusselles es celebrava el sopar del Pen Club, amb discursos retòrics a la fi, en aquella taverna de la Rue Haute, el gran Eekhoud presidia el ball popular, consumant-se entre els clients més castissos i devots de la taverna i el seu esperit una d'aquelles comunions a les quals ell era tan aficionat i de les quals tan sovint ens parla en la seva obra.

No costa d'endevinar, després d'aquest acte, el concepte que tenen els amics Paul Vanderborght i Pierre Bourgeois sobre el que hauria d'ésser l'Intellectualisme i les funcions que li atribueixen: nodrir i nodrir-se del poble.

El nom d'un d'aquests dos poetes belgues, de l'obra dels quals penso parlar en altra ocasió, el veiem, aquests dies, en la premsa europea al costat del malaguanyat poeta anglès Rupert Brooke, així, com jo els ajuntava en el títol del meu comentari-presentació.

P. Vanderborght, doctor en Filosofia i Lletres, autor de llibres com *La Joie Dou-loureuse*, *Images de Rallye*, *Messageries d'Orient*, *Anthologie des Poètes belges d'Esprit Nouveau*, fundador, l'any 1921, de *La Lanterne Soudée*, grup d'avantguarda que segueix dirigint, és el que tingué la iniciativa d'erigir un monument al poeta anglès Rupert Brooke, a l'illa de Skyros, en homenatge a la seva vida i a la seva obra i a la Poesia Immortal.

Els que coneixen P. Vanderborght, home de fervors en les seves coses, en la seva obra, en els seus parlaments, orador ardent com és ell, en tota la seva vida plena d'inquietuds no ens sorprèn gona que la vida i mort del poeta anglès arribés a guanyar-li el cor, com ell diu.

En invitar-me ell a adherir-me a la seva obra, simpàtica i apassionant com vaig trobar la idea, de seguida vaig pensar parlar-ne en MIRADOR. Però, després, he cregut que fóra més oportú, aprofitant l'amistat que em lliga amb ell, una de les més preades del meu exili, demanar-li que ho fes ell directament. Així ho he fet i així ell hi ha accedit, amable.

No vull, però, deixar de dir que mai no em semblaria més oportú el sentit de confraternitat internacional dels homes que té al Comitè Rupert Brooke, sota el signe de la Poesia, com ara, que tants actes internacionals hem vist celebrats sovint en un ambient de malifiança i d'hipocresia i a base d'elements, ben sovint també, excessivament materials.

VENTURA GASSOL

Boendael, juny 1930

Gènesi del Comitè

No he tingut el plaer d'haver conegut personalment Rupert Brooke, però sentir contar la seva vida i la seva mort i alguns versos bellíssims dels seus que concèxia, llavors, em guanyaren verament el cor.

Això fou, l'any passat, a l'Orient, per la primavera. Acabava de fer quatre anys que jo era a l'Egipte. Hi havia viscut sempre en contacte amb els poetes àrabs, aplicant-me a afavorir, per mitjà de conferències i de reunions amicals, l'atansament entre els

part en la defensa d'Anvers. Enamorat de la llibertat i profundament humà, deixa unes pàgines vibrants de simpatia per al nostre país, en les quals reconta la tragèdia d'aquelles hores, la seva esferidora pietat davant l'exode dels refugiats, la seva revolta davant la injusta invasió de Bèlgica.

Més endavant, en ocasió d'endur-se'l amb els companys vers els Dardanel·ls, després d'haver pogut passar uns quants dies de treva a l'illa de Skyros, admirant-ne la bellesa i revivint-li la llegenda de Teseu que hi morí, de Tetis que hi amagà el seu fill



El poble de Skyros

intellectuals d'Orient i d'Occident. Fou sota el bell cel d'Egipte que em vingué la idea d'alçar un monument al jove poeta anglès Rupert Brooke, en aquella illa grega de Skyros, on acabava d'assabentar-me que ell havia estat enterrat. Rupert Brooke, tal com jo l'havia presentit, sobretot per intuïció, representava als meus ulls la joventut ardent, generosa, destruïda per la guerra.

Mort als 28 anys, en plena llum de l'Hèl·lada, em semblava encarnar la Poesia jove de cant interromput massa d'hora. Per això vaig voler que aquest monument fos dedicat «a Rupert Brooke» i «a la Poesia Immortal». Aquesta és la doble dedicatòria que ha estat gravada al pedestal de marbre.

Homenatjant així la Poesia, la nostra obra ha pres un sentit plenament universal. Aquest sentit és el que ens ha aportat la col·laboració internacional, fent que una idea com la nostra, llançada al Caire, el maig de l'any passat, avui, hagi ja rebut l'adhesió entusiasta dels escriptors més eminents de nombrosos països d'Europa, d'Amèrica i d'Orient, i que, malgrat la crisi d'arreu, ens hagi aportat també gairebé tots els mitjans materials que calen per a la seva realització.

El monument

El monument a Rupert Brooke consistirà en una estàtua de bronze sobre un pedestal de marbre. Ha estat encomanat a un dels millors artistes de Grècia: Miquel Tombros.

La remarcable estàtua, que ben aviat serà fosa en bronze, representa el bell cos nu d'un jove d'ulls greus i amb la mirada al lluny: La mà esquerra sembla senyalar el camí a seguir, el de la poesia. Car és el Poeta anònim, el Poeta dominant les fronteres de les nacions, el personificat, sense cap mena de fals simbolisme ni inútil èmfasi, per aquest cos harmoniós, diria's avivat per l'alè, per la veu de l'ideal. Moderna per la simplicitat robusta de la seva concepció i per la puresa de línies essencials, aquesta obra és profundament grega, venint sense imitació, sense acadèmisme, de l'esperit més bell d'aquella antiga Grècia.

El monument a Rupert Brooke s'alçarà en el lloc més grandios de l'illa de Skyros, conegut pel nom de Santa Trinitat. Aquest indret es troba a les portes de la vila de raïms de cases blanques diria's penjats al flanc d'un turó de roca, coronat pels vestigis de l'antiga Acropolis. És una mena de plataforma natural on les noies de l'illa, vestides amb llurs vestits típics, van a dansar els balls populars, els dies de casaments, després de celebrada la cerimònia. Des d'aquest pla, situat dalt la muntanyola florida que s'obre en forma de ventall davant la platja, es domina la immensa platja del mar Egeu. L'esguard es perd en ple sol vers els Dardanel·ls, on havien de morir sota el foc dels canons tants dels companys de Rupert Brooke que, en passant, l'havien baixat i enterrat a l'ombra dels oliveres d'un altre promontori de Skyros.

Vida i mort del poeta

L'any 1887, nasqué a Rugby el poeta destinat a una glòria i a una mort ràpides. Rugby és una petita vila anglesa on fa poc he anat a dur el nostre homenatge a la seva mare velleja que viu sola, vetllant l'ombra dels seus tres fills, un altre dels quals fou mort a la batalla de la Somme. Hi he vist la casa de Rupert Brooke, l'escola que hi dirigia el seu pare i els indrets on el poeta passà la seva infància i la seva adolescència feliç.

Després, ve la seva joventut passada a la Universitat de Cambridge; l'amor de la poesia que en ell creixia amb el de la humanitat. Ell no en tenia prou de trencar llances contra els rutinaris de la literatura i de la vida quotidiana, sinó que, ben alt, reclamà més justícia i més bondat per als desheretats.

El 22 de maig de 1913, se'n va en viatge cap Amèrica i Oceania. El nostre confrare belga Pierre Daye fa poc trobà a Tahití la caseta on visqué Rupert Brooke, el simpàtic viatger, amic i molt estimat dels indígenes. Tantost de retorn a Anglaterra, la guerra es llançava sobre Europa.

Voluntari de la Marina anglesa, pren

Aquilles, per salvar-lo de la mort que, segons l'oracle, l'esperava a Troia i tantes altres reminiscències d'aquella literatura d'or que no moriran mai; després d'haver-se assegut amb els seus companys a l'ombra d'aquell bosquet d'oliveres, on tan aviat havia d'obrir-se la seva tomba, morí el 23 d'abril del 1915 en el vaixell-hospital francès «Duguay Trouin» que per atzar es trobava a aquella badia.

«El sol brillava entorn de la seva cabina», escriu un testimoni. Fou enterrat, la mateixa nit, a la claror de les llanternes que feien veure el camí difícil als mariners que el duïen. La nit era tota perfumada de la sàlvia en flor. El nostre gran Verhaeren dedicà un poema d'homenatge als seus funerals commovedors.

Unes de les darreres paraules que Rupert Brooke escrivia en una de les seves lletres, foren: «He vist la Terra sagrada d'Àtica, ara, doncs, ja em puc morir.» Aquesta frase d'adéu l'hem fet escriure en grec sobre el marbre del pedestal.

Nou homenatge

Un altre homenatge que el Comitè prepara a Rupert Brooke és la publicació del seu bells poemes traduïts al francès. Un dels nostres col·laboradors compta també traduir les seves interessants *Lletres d'Amèrica* publicades pels mateixos editors dels seus poemes, Sidwick and Jackson de Londres.

Per la meua part, jo preparo un *Homenatge Internacional a Rupert Brooke i a la Poesia*, llibre que serà publicat en francès i anglès i que contindrà records sobre Rupert Brooke i diferents opinions sobre la seva obra i la mateixa idea de la cerimònia que tindrà lloc a Skyros, així com les adhesions que rebre dels escriptors de diferents països (Manage, Bèlgica), entre les quals espero que no en mancaran de catalanes.

Aprofito aquesta ocasió per a fer saber als catalans que s'interessin per la nostra obra, que les darreres subscripcions per al Monument a Rupert Brooke poden ésser adreçades en forma de xec al Director de la «Société Générale de Belgique», Bruxelles, fent constar que són «Per al Comitè Rupert Brooke». La llista de subscripcions internacionals serà publicada al davant del llibre-homenatge que preparo. I espero que no hi mancarà el nom d'alguns dels vostres lectors, desitjosos de solidaritzar-se amb llur petit òbol a una obra d'ideal desinteressat.

L'aportació del poble de Skyros

Es exemplar el gest del poble de Skyros envers la nostra obra. Poble sobretot d'humils pescadors i treballadors pagesos, sentit de seguida d'instint tota la importància i la finalitat idealista de la nostra obra internacional que havia escollit per centre l'illa on reposa Rupert Brooke. Stephanidis, alcalde de Skyros, ha ofert generosament el marbre per al monument i els pagesos han cedit, també generosament, la part de terrenys que els ha demanat el Comitè a Santa Trinitat.

Fóra injust si, en parlar de Grècia, oblidés de mencionar amb tot honor l'ajut precís que ens presta des del primer moment, el primer ministre de Grècia, Venizelos, un dels presidents d'honor del nostre Comitè. En una crida fervent que publicà en el gran diari atenenc *Eleutheron Vima* convidava el poble a ajudar-nos a sostenir la nostra obra. El resultat no es féu esperar i Grècia, així com Anglaterra, Egipte, França i Bèlgica han aportat al nostre Comitè, ultra la seva adhesió moral, llur adjutori econòmic.

Invitació a Catalunya

Plau-me, tot remerciant MIRADOR de Barcelona, invitar des de les seves columnes Catalunya a la festa d'inauguració del Monument a Rupert Brooke, festa de germanor internacional, celebradora vers els darrers dies de juliol o els primers de l'agost vinent, a l'illa de Skyros. Aquesta Catalunya que l'amic i confrare Ventura Gassol m'ha fet acabar de conèixer i estimar, rica de tantes realitats i de tantes esperances.

PAUL VANDERBORGH

Jean Cassou

"Eva"

El poeta té dues maneres d'ésser viril: procreant un ésser de carn, i creant un tipus literari. Aquest darrer té, també, la seva posteritat. Però la seva immortalitat evoluciona. No s'assecua com un cos humà, pren aquest tot de presència més lleugera que pertoca a una ombra i a la pell de les mòmies. La nostra pell no és una ombra sobre una ànima?... Així el personatge imaginari de l'Ogre és el primer al qual és consagrat el volum que obre la col·lecció anomenada *La Grande Fable*, publicada a la casa Plon sota la direcció de Dominique Braga. *Mémoires de l'Ogre*, anuncia Jean Cassou amb aquella modestia subtil que amaga la seva manera pròpia d'inventar: tornant a sentir de nou els fets viscuts i imaginant llurs desenrotllaments. Quant a la decoració, recordeu aquells quadros exquisits del segle XVIII plens d'anacronismes de lloc i de temps, on els monuments d'Àfrica i de Roma són acostats per la gràcia capritxosa del pintor? Aquestes composicions no es poden realitzar en l'equilibri concebut i la veritat hipotètica, sinó en èpoques en què la tècnica de l'art es troba en el seu apogeu. És el nostre temps. És l'ofici de Jean Cassou, traçat home d'ofici que comença per oblidar-ho tot al moment de posar-se a escriure. Aquesta forma de la sinceritat florint la tija suprema del saber, és ben bé d'ell. S'ha dit: fantasia. Jo respondria: voluntat. No hi ha res de més voluntari que la fantasia. Cassou és un aviador que no consent mai de descendir a les baixeses realistes, a menys de dos mil metres, que permeten en cas de pana l'ateratge en vol planejat en un radi suficient per escollir el terreny; però que, tampoc, no guanya els nivells on el símbol es perd de vista. L'antropofàgia prefigurativa del seu Ogre, la crida bon jan de la crueltat i llei social, aquesta idea: «tots pertanyem al diable», la necessitat del sàbbat (crítica de l'alta societat parisenca) i l'anacrònica aparició, tan «trobada», de Buffalo Bill (el «bluff»), no són sinó les files escampades a través del món de la vitalitat de l'Ogre. El conte és un gènere poètic al qual Cassou torna el seu meravellós.

EXABRUPTES HUMORÍSTICS

Nicodemus Broscall, lector

— Si hi hagués una manera digna d'ésser feliç, no dubti que jo en seria.

Això, el senyor Broscall m'ho va dir després d'una feixuga discussió, que vàrem sostenir pujant l'escala, respecte si l'ocità era obligatori o no ho era.

Jo sabia que el senyor Broscall no donava l'abast i que la seva muller, un mes amb altre, es venia llibres per valor de cinquanta pessetes, pagats a pes. No ignorava que el senyor Broscall era subscriptor de tots els diaris i revistes escrites en la nostra llengua i que llegia fins a les dues de la nit. Em constava positivamente que quan els «Pomells de Joventut» havia inscrit la seva senyora amb el pseudònim de «Papalló del prat jolius» i vàrem tenir unes paraules perquè volia inserir-me a mi amb el d'«Estel fugisser» i m'hi vaig oposar.

Segur, però, que el senyor Broscall ho havia oblidat, vaig entrar al seu domicili a interviuar-lo. La seva cambra semblava el magatzem d'un editorial en ple èxit. Llibres, diaris i revistes s'amuntegaven arreu a risc de sobreixir. El que més em va ploure del senyor Broscall, és que no es resistí a deixar-se interviuar. Tot al contrari.

— M'ho mereixo, cregui — va dir-me sense afectació —; després de llegir totes les intervius que s'han publicat, que segons una estadística que confecciono no arriben a disset mil dues centes, crec tenir-hi un dret.

No em vaig atrevir a discutir-hi. — Vostè no pot imaginar-se la força de voluntat que cal posseir per no decidir-se a escriure un llibre després dels volums que

Poesia destil·lada. Jacques Chardonne s'ha fet una especialitat d'escriure amb un estil depurat, i de descriure els sentiments tan rebutjats que l'alliberació freudiana no arribarà a exterioritzar-los. Una novel·la seva, *L'Épithalame*, acaba de reapareixer en un sol volum (Grasset). Mentrestant, *Eva* (id.) mostra que l'autor sap el que vol, que no s'amoïna de la curiositat del lector. Busca més aviat d'imposar-se que no pas de seduir. Dubto que un públic llatí comparteixi els sentiments de l'heroi que, casat amb una dona terriblement enutjosa i freda, es vol convèncer que és molt feliç. Aquest idealista trist assisteix a l'abandó de la seva dona. En aquesta atmosfera seriosa hom s'ha desampallat de l'amant. El triangle no es forma. L'art de precisió i de minúcia és, aquí, infinit.

Marcel Berger

Giménez Caballero haurà d'afegir el seu *Hércules jugando a los dados* a continuació del llibre *Pourquoi je suis sportif*, de Marcel Berger. Un pont de comú amor envers l'esport lliga aquests dos autors. En fi! Un professional de l'esport raonat que, en comptes de pendre'n peu per embrotar-nos, reivindica al contrari el patronatge de la cultura clàssica. Marcel Berger convencerà els manejadors de ploma que es creuen que l'esperit s'acomoda amb la manca d'aire, que l'aïreació dels pulmons i la cultura dels músculs faciliten la renovació de les idees, tot sacrificant als mans del masle Tucl·dles o del batallador Ariosto. L'equilibri entre la cultura del cos i la literatura de què Marcel Berger ens cita els records cronometrats en pista, i als comentats sobre el terreny estret però idealment vast (sovint nefètic) de l'home de fetres, aquest equilibri, beneït sigui! Amb la condició de no repetir amb Lucien Romier que basta un equip de futbol per resoldre el problema social. Mentre la França segueixi afegint a l'esport terrestre escasses piscines, totes contaminades, i pisos sense dutxa, estic convençut de la infelicitat absoluta dels esforçats d'alguns guies esportius.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

Dues traduccions notables de Domènec de Bellmunt

L'obra d'actualitat política, original de Leonardon:

A la recerca d'un rei...

i la novel·la de "Col·lecció Blava", original de J. des Gauchons:

Els que no saben estimar

Al preu de 3 ptes. y 1'50 ptes. les trobareu a totes les llibreries de Catalunya

Editorial Políglota

Petrítxol, 8 Barcelona



GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11 Telèf. 11655

Llegiu

JUDITA

per Francesc Trabal

Novel·la no apta per a enamorats

Pessetes 5

Administració:

Llibreria CATALONIA
Plaça Catalunya, 17 - BARCELONA

Els productes

Rolls

de perfumeria, són la solució del afaitat

De venda en les principals perfumeries al preu de 2'50 pessetes el tub de pasta i 4'50 pessetes el flascó de massatge

I E L T E A T R E

LES ESTRENES

“Era un home”

de Max Deauville, traducció de V. Gassol

L'Associació de Teatre Selecte ha clos la temporada 1929-30 amb *Era un home!*, de l'escriptor belga Max Deauville. En unes quartilles que Deauville ha lliurat a Enric Lluellas per ésser llegides abans de la representació, l'escriptor belga explica els principis sobre els quals assaja de bastir la seva obra. Deauville oposa al teatre que ell anomena de situació—exposició del tema, in-

vida, sinó que ens dona la vida mateixa en comprimits de dues hores. Gràcies a aquesta estilització, l'autor aconsegueix en el temps de dues hores que l'espectador s'emocioni davant d'uns fets que en la vida tardarien dies i setmanes a donar-se ple-gats.

Els set actes de *Era un home!* suposen una forta tasca d'estilització, de síntesi, de

Hylton i els seus boys

La presentació de Jack Hylton i la seva orquestra al Palau de Projeccions de l'Exposició és un dels encerts que han tingut els organitzadors dels espectacles en aquest darrer període de l'Exposició; aquesta vegada també s'hi ha afegit un gran èxit de públic portat per la popularitat que ja s'havia fet aquesta orquestra amb els discos.

I ja que els discos varen ésser abans els que ens l'havien fet sentir, cal advertir la sorpresa que proporciona aquest jazz al que no està habituat a aquestes orquestres, i és la gran importància que tenen com a espectacle. El jazz de Jack Hylton no sols es fa sentir, toca, canta, balla i acciona alhora, però amb el mateix automatisme i sentit de ritme que ens produïa quan no el veïem i el sentíem. La impressió que dona personalment el seu director, és la d'un formidable animador d'aquest conjunt de vint professors fortament disciplinats i amb un sentit de conjunt no superat per ningú, però que tenen també una tècnica en els instruments insospitada. Jack Hylton, aquest home petit de figura poc atractiu, però alegre, es mou també amb precisió rítmica que comunica al seus professors. No hem sentit mai una adaptació tan gran entre executants i el seu director. L'orquestra el segueix al peu de la lletra i això dona al director una facilitat d'expressar-se per ella que d'altra forma no fóra possible.

Val a dir que els instrumentistes gaudeixen d'una perfecció d'execució tal que aviat ens hi acostumen i ens passa desapercebuda. Ells també quan toquen semblen no recordar-se del seu instrument per a seguir millor el conjunt. Això porta una possibilitat de recursos que permet les combinacions més diverses i sorprenents. Els professors poden ésser vint, però llur facultat d'adaptar-se a tres o quatre instruments amb virtuosisme permet obtenir els efectes més variats.

El poder que té aquesta orquestra ella sola per aguantar amb atenció creixent tot un concert, vol dir la perfecció de l'espectacle. La música coreogràfica, com és aquesta, sembla tenir un objecte, la d'ésser animadora de la dansa. Doncs bé, quan aquesta no hi és, cal una gran perfecció en l'executant, perquè li llevi la monotonia que sempre comporta. Aquí els fox i charles interpretats, la majoria ja gaudien de gran popularitat; alguns d'ells són fragments de pel·lícules sonores i això ja era una garantia d'atenció, però altres obres executades en forma de fantasia, només s'aguanten per les combinacions instrumentals que permeten seguir la perfecció de l'executant, perfecció que a estones arriba a ésser acrobàtica. Les variacions que van prenent els temes, amb una orquestració acurada, permet obtenir audicions de bastanta extensió amb un tema que per si no s'ho comporta. Tal és per exemple aquell excellent fragment de *Hollywood Revue, Singin' in the rain*, que va passant d'un instrument als altres, finalitzant amb un cor de saxofons.

De totes les parts del jazz Hylton, el millor, referint-nos a un valor musical, és el metall. Potser aquesta impressió ens la dona el fet que en les orquestres d'aquí, és la

part que menys s'aguantava i no ha assolit la perfecció d'altres instruments. En aquesta orquestra, el quartet de metall és quelcom sorprenent. Amb ell s'obtenen sonoritats ampulloses, que a estones prenen una grandiositat que no desdú de l'orquestra wagneriana. També en la part vocal, aquests concerts



ens han fet adonar de quelcom que el disc no amagava: poques vegades canten a turtin, sempre a tres o quatre veus i amb una perfecció que arriba a la d'altres orquestres de jazz, que en els cors tenen l'únic aguant, com són els Pensylvanians.

Vist i sentit aquest jazz, la nota més arrelada és el seu humorisme optimista, que és, tant en la música com en l'acció, optimisme que s'encomana aviat a qui l'escolta. Però aquest humorisme també ens és servit amb automatisme, tant que a estones sembla fet a molto, i això és un dels greuges que se li poden retreure. A les dues sessions en què hem sentit aquesta orquestra, tot i les promeses dels anuncis, els programes varen ésser repetició l'un de l'altre i les notes humorístiques en tots els moments també varen ésser sempre les mateixes, ço que vol dir que aquestes facècies de bon humor tenen ben poc d'espontànies, tot i voler semblar-ho.

De les dues modalitats del jazz que avui es destrien, el jazz «hot» o de perfecció individual i el jazz de conjunt, aquesta pertany a aquest darrer tipus, dit també jazz simfònic, i per bé que no arribi a les sonoritats orquestrals de Paul Whiteman, té en canvi l'avantatge d'acomodar-se més als mitjans de què disposa i a l'ambient en què ha de viure. Ha estat, amb tota seguretat, aquest desig del jazz de voler oblidar el seu objecte, el que més retrets li ha valgut. La música de jazz ha estat sempre música coreogràfica, i que sigui una de les manifestacions més característiques de la vida moderna, pel seu dinamisme amagat sota una amable des preocupació aparent, no vol dir que hagi d'ésser el representant de la música moderna. Els tradicionalistes cridarien llavors amb raó i no hi hauria motius per a defensar-lo amb un esnobisme presumptuós.

J. GRAU

El perill de les adaptacions

Unes setmanes enrera s'estrenava al «No-vetats» una adaptació, feta per Salvador Vilaregut, de *Le genre de monsieur Poirier*, d'Emile Augier i de Jules Sandeau. L'adaptació ha passat sense pena ni glòria. A què és degut? Ambdós autors, especialment el primer, van fer soroll en el seu temps. Emile Augier fou el rival de Dumas, i, en alguns moments, abans de Dumas, l'àrbitre de l'escena francesa. Les seves primeres obres, escrites en vers, feren l'efecte de brillants i duradores peces de teatre. Després, però, durant molt de temps, renuncià a l'inspiració poètica i es dedicà amb preferència a la comèdia de costums, a la comèdia satírica.

El genre del senyor Perera, per dir-ho amb el títol catalaníssim que li ha donat Salvador Vilaregut, pertany a aquest segon període d'Augier. L'obra féu impressió i fou un èxit. Hom hi veia els costums reflectits d'una manera viva, els caràcters ben dibuixats, les situacions valentes, la verbosa i incisiva, una sàtira que en molts moments resultava audaciosa. Cal, encara, subratllar que l'èxit de la comèdia no fou pas efímer. *Le genre de monsieur Poirier* quedà incorporat, durant molt de temps, al repertori de la Comèdia Francesa.

Per què ací, doncs, ningú no s'ha adonat del seu valor? No donem la culpa a la insensibilitat del públic; no la donem tampoc a la interpretació dels actors, la qual fou excellent. Però públic i actors estaven completament desenfocats. No sabien, en realitat, de què anava. I l'explicació d'això és ben fàcil. Salvador Vilaregut havia fet l'adaptació a l'època actual, quan l'època de l'obra és en febrer de 1846. Sabem la data exacta, perquè, precisament, l'autor, en l'original, té l'encert de posar-la en boca d'uns dels personatges. És a dir que s'esdevé dos anys abans del destronament de Lluís Felip per un moviment popular. Una època, doncs, en què a un prestigi que encara tenia la noblesa, s'oposava un fort corrent democràtic. Augier, en la seva obra, pren partit per la democràcia i fa una sàtira contra els prejudicis i el prestigi de la noblesa. La seva tesi és la de demostrar que un burgès qualsevol val tant com un noble, i que és més poderós si té diners. Tot això, aleshores, podia fer efecte. En situar mentalment la comèdia en la seva època, ens adonem perfectament que moltes de les seves rèpliques havien de fer sensació en l'auditori. Avui, però, que aquestes qüestions són qüestions mortes, quin efecte poden fer? El temps ha fet perdre a l'obra tot allò que era combatiu i que era el millor que tenia.

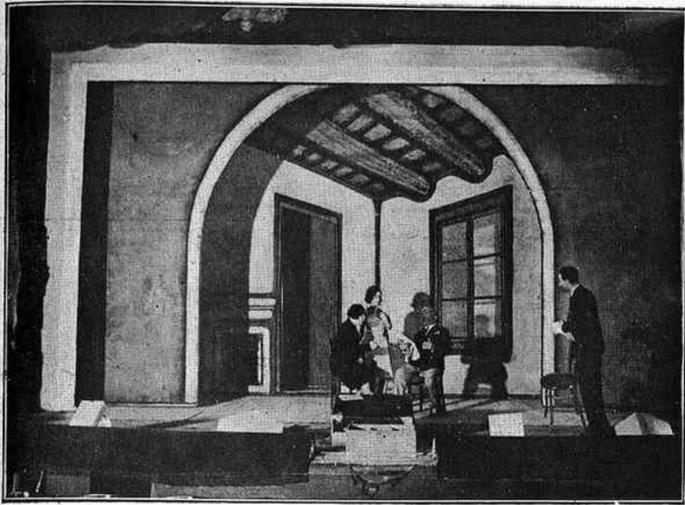
Tota obra teatral deixa d'ésser teatral en el moment en què les qüestions que planteja han estat ja superades o han esdevingut incomprensibles per la societat que les escolta. La lògica dels raonaments, les rèpliques que han estat més brillants, topen aleshores contra la massa inerte d'un públic que les rep sense immutar-se. La desesperació d'aquells que es troben colpits per problemes que a nosaltres ja no ens afecten ni ens posen en perill, al teatre no ens commou, i, cosa que és pitjor, ens produeix molt sovint efectes còmics.

Les comèdies de costums envelleixen amb els costums que les han inspirades. Rarament el valor literari, la gràcia o l'enginy les poden fer sobreviure. El que fa sobreviure una obra és, sobretot, la part immutable d'humanitat que s'hi posa. D'ací la superioritat de la comèdia de caràcters, de la comèdia verament psicològica. Avui, de senyors Pereres seguirà havent-n'hi. Però els seus problemes, els seus neguits, són ben distints dels del senyor Perera que Vilaregut ha portat a l'escena catalana. Vetaci, doncs, una cosa que tindrien de tenir sempre en compte els exhumadors i adaptadors d'obres d'altres temps. Per no tenir-ho en compte, precisament, per voler-se aprofitar sense miraments d'obres poc conegudes i que ja no paguen drets, és pel que veiem en el ram de les adaptacions tants fracassos que deixen bocobadats els mateixos adaptadors.

Però el senyor Vilaregut no s'ha equivocat solament en la tria de l'obra. L'equivocació més greu és la d'haver-la adaptat als nostres temps. Una comèdia anterior al temps del propi Augier i d'un tal contingut, és ja prou antiga per tractar de conservar-li el perfum de l'època. Si el decorat i el vestuari s'haguessin correspost amb l'esperit de la comèdia, públic i actors haurien fet l'esforç de situar-se, i almenys hom no hauria trobat poca-soltes i artificiosos els problemes debatuts a escena. Creure que l'esperit d'una comèdia satírica com la d'Augier pot adaptar-se a la vida moderna, canviant-li tan sols uns quants detalls externs, com el de fer parlar d'automòbils, en lloc de cotxes i de cavalls, és una manca de sensibilitat i de finor.

Però aquesta és precisament la gran falla de molts dels nostres adaptadors. Creuen que en el teatre tot són efectes, trucs i tècnica. I el teatre és molt més que tot això o no és res.

DOMÈNIC GUANSE



Una escena d'«Era un home!»

triga i desenllaç—l'espectacle teatral fet d'una successió de quadros alegres, tristos, fúnebres, grotescos i grandiosos. Diu que el cinema ens ha ensenyat mil maneres de desfer-nos dels artificis, dels trucs i dels procediments de l'ofici de dramaturg en tres actes. Del cinema hem après a capgirar totalment el temps en l'exposició, a barrejar les escenes, a desunir-les sempre que calgui, a apropar-nos més a allò que és la vida mateixa—atzar—diversitat—, allò que no acaba mai, que no podem haver mai, en la vida no hi ha desenllaç. Deauville creu que el teatre que *acaba de morir*—és expressió seva—està basat en una mena de lògica matemàtica, una lògica buida, en una estilització en desacord en absolut amb la vida.

En *Era un home!*, Max Deauville aplica aquests principis. Naturalment, la manera més còmoda, per l'espectador, de comprovar si els satisfà, seria aquesta. L'autor ha dit: «El teatre de situació, per la seva mateixa essència, descarta tots els grans problemes filosòfics, tota visió sobre les grans línies de la vida, per no ocupar-se sinó d'un cas particular.» Ara bé; l'espectador podria exigir d'aquest autor que li presenti un gran problema filosòfic, una visió sobre les grans línies de la vida i que no s'ocupi únicament d'un cas particular. Heus ací el gran perill dels quatre mots que precedeixen una representació. Predisposen l'espectador a una més forta exigència, i, per consegüent, exposen l'autor a tirar per terra, amb una realització mancada, totes les esperances que l'anunci d'una recepta extraordinàriament plena de promeses pogués haver fet néixer. Max Deauville no afirma pas que *Era un home!* sigui una realització escènica perfecta d'aquests principis. Al contrari, Max Deauville presenta la seva obra a la consideració del públic com un assaig.

Deauville ha dit que perquè una peça ens emocioni de veritat cal que ens aparegui com ens apareixeria la vida mateixa. Aquesta frase no té volta de full. No tindria volta de full si el moment de l'execució d'un home dalt del patibul per mitjà d'aquesta màquina repugnant que és la guillotina, pogués ésser portat dalt l'escenari exactament tal com és a la plaça pública o al pati interior d'una presó, per exemple. Ara bé; no éssent això possible, aquella estilització que Max Deauville troba que és un dels defectes del teatre en tres actes, no solament no està en desacord amb la

concentració. La vida d'uns homes, la vida d'un poble, l'esboç d'una època, tot allò que Max Deauville ha dit que s'encabien amb pena en un cercle tan estret i tan convencional com és la comèdia dividida en tres actes, s'encabirien amb pena també dintre un espectacle en set actes, sense aquesta tasca d'estilització.

Certament, Max Deauville ha aprofitat del cinema el capgirament del temps en l'exposició, a barrejar les escenes, a fer partir l'acció de diversos punts alhora per arribar més tard a produir una impressió més forta en retrobar-se en el cavallar-se en el moment final dels diversos quadros. La vida, a través d'aquesta successió de quadros, ens apareix tal com voldria Max Deauville, animada de sentiments ben simples, eterns. Aquesta simplicitat de sentiments humans, aquest descarnament dels personatges portat a ultrança en un ambient de dolor i de misèria, fa de *Era un home!* un simple esboç. Els personatges són esquemes, i els moments culminants del seu drama o de la seva comèdia són fets de suggerències i més que de suggerències, d'explicacions. Cada acte suggereix mig món i explica l'altre mig. La conclusió filosòfica que Max Deauville voldria que no sortís de la boca de cap personatge, és llançada al cervell de l'espectador amb una insistència dolorosa: *Era un home! Era un home!* És un home guillotinat. És un home la tragèdia del qual coneixem per boca d'ell mateix en els tres primers actes, per boca dels magistrats d'un tribunal grotesc en un tercer acte de farsa, i per la caiguda de la guillotina en l'últim acte. En els altres dos actes l'ombra de la tragèdia d'aquest home es projecta damunt el clos familiar. *Era un home!* és ben bé allò que en la vida no acaba mai, i allò que no podem haver mai, allò que no té desenllaç feliç. És una obra fortament pessimista.

Poques vegades havíem vist la companyia de l'Associació de Teatre Selecte, en un conjunt tan ben resolt. Enric Lluellas ha aconseguit disciplinar el seu estel i moure'l sense aquella lentitud i inseguretat que diverses vegades havíem esmentat. Enric Lluellas ha triomfat com a director d'escena i com a actor de caràcter en els papers d'embariac i d'hortolà. Anna Peris i Elisenda Montclac juguen els papers de mare i filla respectivament, amb una sobrietat que escua a l'emoció concentrada. Enric Vallmadell juga un paper de pare molt bé. Caldria esmentar, encara, tots els altres. Decididament, la companyia de Teatre Selecte va guanyant en disciplina i en aplom. Esperem veure-la, la temporada vinent, en el punt madur.

Els decorats d'Angel Fernández són d'un d'un gran efecte. El decorat que representa una sala de tribunal mereix una menció especial.

RAMON PEI

TEATRE TALIA

Gran Companyia argentina. Primera actriu CAMILA QUIROGA

Avui, dijous, tarda a les 5

UNA MUCHACHA DE VANGUARDIA

Admirable creació de

Camila Quiroga

Nit, estrena en aquest local de

BENDITA SEAS

Teatre Català ROMEA

Companyia del Teatre ESPAÑOL de MADRID ISABEL BARRON RIVAS CHERIF

Avui dijous, tarda i nit

La Casa de Naipes

Dels senyors

López Rubio i Ugarte

Novísim decorat de Mignoni

Concurs electoral de MIRADOR

Heus ací el resultat total de l'escrutini de la votació del nostre concurs:

Nicolau d'Oliver	1.340
Antoni Rovira i Virgili	1.277
Francesc Macià	1.175
Jaume Bofill i Mates	1.056
Francesc Cambó	900
Jaume Aiguader	851
Ramon d'Abadal	743

Joan Maluquer i Viladot	673	Amadeu Hurtado	131
Marcell Domingo	659	Angel Pestaña	99
Ferran Valls i Taberner	608	Miquel A. Baltà	97
Gabriel Alomar	580	Lluís Duran i Ventosa	95
Ventura Gasol	541	Per Rahola	53
Josep Sunyol i Garriga	535	Jaume Comte	50
Carles Capdevila	216	Joan Casanovas	41
Manuel Massó i Llorens	214	Carles Pi i Sunyer	40
Manuel Serra i Moret	199	Leandre Cervera	33
Joan Ventosa i Calvell	171	Joan Estelrich	33
Pere Coromines	170	Jaume Carner	30
Manuel Carrasco i Formiguera	165	Joan Lluhi Vallescà	29
Lluís Companys	144	Andreu Nin	28
Lluís Massot	131	Rafael Campalans	26

Han obtingut de un a vint-i-cinc vots: Abadal (Ramon), Agulló, Aragay (Amadeu), Arquer (Jordi), Ayats, Bastardas, Barbey, Batista Roca, Bellmunt (Domènec de), Bernis, Bertran i Mustiu, Brunet, Cardona (Daniel), Canonge Cardó, Carner (Josep), Carner Ribalta, Civit, Colomer (Victor), Casanelles, Comas (Pere), Esteve (Martí), Fabra (Pompeu), Folguera i Duran, Fabregat, Fontbernat, Garí (Josep), Gaziel, Gramer Barrera, Comte de Güell, Junyent, Lerroux, López Ochoa, Llates, Mateu (Damià), Martínez Domingo, Maurin, Miravittles, Pi i Sunyer (August), Peiró, Puig i Cadafalch, Puig i Ferrer, Prieto (Indalecio), Recasens, Riba (Carles), Samblancat, Sánchez Guerra, Sbert, Soldevila (Carles), Soldevila (Ferran), Vallès i Pujals, Vidal de Llobatera, Viladomat, Xirau Palau.

Ha obtingut el primer premi el senyor MARIAN ALTIMITRES, que ha votat els cinc noms que han sortit elegits per majories i ha encertat els dos elegits per minories. És l'únic butlletí amb els set noms elegits.

Després hi ha trenta que han votat els cinc elegits per majories, però que no han encertat els elegits per minories. De totes maneres set d'aquests han encertat un dels noms elegits per minoria, raó per la qual tenen preferència sobre els altres que no n'han encertat cap.

Entre aquests set votants correspon el segon premi al senyor JOAQUIM SEGURA, el tercer al senyor FRANCESC TARRIDES i el quart a la senyoreta SOLEDAT CARBONELL. Tots tres han encertat el nom del doctor Aiguader, primer dels elegits per minoria; tal com deïem en les Bases, ens hem atès per l'adjudicació dels premis a la relació entre l'ordre de la llista elegida i l'ordre de votació en els butlletins.

El cinquè premi correspon al senyor Francesc Ribas i Català (estudiant, diu al peu de la firma), que ha encertat el nom d'en Ramon d'Abadal, a l'igual que els senyors Pastis, Adolf Soler i Servidor, però amb molta més aproximació en l'ordre de votació.

Preguem als senyors que han resultat premiats que passin per la nostra redacció de 6 a 8 de la tarda a fi de recollir els vals a canviar per llibres triats al seu lliure albir en les llibreries: BARCELONA (C. I. A. P.), Ronda de la Universitat, 11; CATALONIA, plaça de Catalunya, 17; FRANCESA, Rambla del Centre, 8 i 10; ARIEL, plaça de la Cucurulla.

Serà per nosaltres un gust poder saludar els qui han demostrat tenir tan bon sentit polític.

TEATRE NOU

Companyia lírica de SAUS DE CABALLE

Avui, tarda, gran vermut.

Nit, primera i única sortida del notable tenor català recent arribat d'Amèrica, on ha obtingut clamorosos triomfs:

Antoni Biarnés

amb els actes primer i tercer de MARINA per un formidable quartet.

EL CINEMA

Han començat les repeses...

...I la temporada, doncs, es pot donar per acabada. Es pot donar, diem, perquè un local encara continua presentant estrenes. No creiem, de totes maneres, que duri gaire, i, sigui el que sigui, si algun esdeveniment està en cartera, prou especuladors seran els empresaris per a guardar-lo per més endavant, és a dir, per a millor temps.

Heus ací, doncs, que el material a presentar ha estat ja exaurit. Si tenim en compte que algunes cintes sonores han asso-

la causa, i la comprensió perfecta de les quals exigeix el coneixement del que succeeix després.

Per aquells, doncs, per qui l'obra d'art no és sols una qüestió de fruïció sentimental, sinó i per damunt de tot alguna cosa que cal comprendre a la llum de la intel·ligència, els és imprescindible, per gustar integralment un bon film, veure'l almenys un cop.

La superba ordenació d'un film com *La dona marcada*, per exemple, no és cospada



els dos protagonistes de «Germans Fermes»

lit fixar-se al cartell durant una pila de dies, fet que ha embotellat la circulació incessant d'estrenes a què estavem avesats, convidem que l'actual temporada ha estat més curta que les anteriors. No ens afectem per tan poca cosa; la qüestió de la quantitat no deu importar-nos, i fariem prova de desmemoriats si no convinguéssim que, per bé que curta, la temporada ha estat rica d'esdeveniments, com podem recordar quan establirem l'inventari de les seves aportacions.

Justament esperàvem que la Cineaes, en emprendre la tasca pròpiament estival de reprendre les cintes preterites, ens oferiria l'avinentosa de recapitular a grans trets les grans fites de la temporada passada, però veiem que el criteri adoptat per a la confecció dels programes d'estiu no és pas el que nosaltres esperàvem amb el record que teniem dels estius anteriors. En la confecció dels programes s'ha anat indistintament a cercar films de dates molt diferents.

En principi no hem de queixar-nos. Un dipòsit més extens devia permetre una selecció més fructuosa. Si hem quedat—fins ara—defraudats, la culpa és nostra. El criteri d'una empresa no pot ésser el d'un artista.

Fem l'apologia almenys de les repeses. La temporada d'estiu pot resultar més interessant que la de tot temps, per la senzillera raó que és molt millor veure un bon film que veure'n per primer cop un de dolent. Mes, direu, cal veure un bon film. Una sola projecció és insuficient per a gustar-lo d'una manera integral.

Una escultura, un paisatge, poden ésser cospats en una intuïció de conjunt en la qual relleguem els components a la unitat total i n'apreciem la justa consonància estètica. Però un film és una successió, i cal reduir-se a veure una cosa abans que unes altres, i com que totes es condicionen mútuament, i si bé les posteriors depenen de les anteriors i en són com la conseqüència, també les anteriors preparen les posteriors i en són

sinó en tornar-lo a veure. Aleshores aprecieu el tacte amb què les escenes són preparades, com ha estat establerta la progressió emotiva que no decau mai i si sols s'interromp a intervals regulars per a donar lloc al repos i al descans de l'ànim de l'espectador.

Creiem poc interessat establir aquí la llista dels films que hem pogut veure aquests dies. Diguem, de totes maneres, quelcom d'alguns d'ells.

Excel·lent, realitzant un bell tipus de film còmic, la cinta de Lewis Melstone: *Germans d'armes*. El debut, incert, descartat; la resta és bona. Composta amb un estil telegràfic, els motius hi són comprimits. Breus i sense preposicions intermediàries. Tot hi és substància i acció. L. Volheim hi fa una tasca còmica tan original com el seu rostre aplatat.

En canvi, dins el repertori còmic: *El llamp*, d'Harold Lloyd, no ens convenç. Per damunt de tots, naturalment, *El cameraman*, que amb *Allade* i *El circ*, han estat les repeses més importants.

Quant als films *Don Joan* i *Els amors de Manon*, no creiem que puguin engatassar a ningú. Díficilment pot veure's alguna cosa més antipàtica. Els qui han fet això semblen viure al marge de tota sana modernitat. Sort de Barrymore, que té—a desgrat de quedar sempre una mica «poseur»—moments esplèndids.

Ja ho sabeu...

—que un actor de la companyia de Max Reinhardt, Hugo Doblin, vol obrir la primera escola alemanya de cinema sonor?

—que un crític cinematogràfic de Nova York, Atkinson, per haver posat en dubte les qualitats de Greta Garbo per al cinema parlant, ha rebut tantes amenaces per carta d'admiradors de l'estrella, que ha hagut de demanar protecció a la policia?

—que Maurice Chevalier roda actualment a Long Island les darreres escenes de *Too much luck* (massa sort)? Caldria objectar: Per què massa?

—que Sacha Guitry i Ivonne Printemps han de fer un film parlant per a la casa Kane?

—que Clara Bow rep un promedi de 25.000 cartes diàries d'admiradors?

PANORAMA

Balancé d'un any

Alexandre Arnoux conclou així el balancé d'un any d'experiència de cinema parlant: «Una part de *Premis de bellesa*, cent fragments de *Sota les teulades de París*, ens demostren que cada vegada que els «talkies» s'allunyen deliberadament de la literatura i del teatre, obren unes vies extremadament riques i fecundes i que el món sonor pot acoblar-se al mut sense envilir-lo, sota condició, però, que la paraula no pretengui dominar l'obra, omplir la pantalla, sinó que resti la servent del film i no tingui l'ambició d'exercir una tirania insuportable, de canviar la naturalesa mateixa d'un art en el qual només pot fer un paper de complement, sense modificar-ne el que n'és essencial.

«Perquè la gran lliçó que es desprèn d'un any d'assaigs, de provatures, de palpentes, és que el cinema roman cinema, en el mateix sentit en què l'entendem abans de la invasió del so i de la paraula. Hi ha pas, evolució, progrés tècnic, eixamplament del camp, més aviat que alternació i canvi de caràcter. La pantalla segueix proposant-nos una simfonia visual; és amb l'ull que gustem un film; l'orella només ens serveix d'auxiliar. Com menys ens adonem de l'ofici d'aquesta, més reeixit és el film. Els que pensen inundar la pel·lícula amb llurs prosa, llurs diàlegs, llurs discursos, s'equivoquen. El destí del cinema, torçat per uns moments, va a reprendre la seva direcció i la seva embranzida.»

El primer film americà de Jacques Feyder

Es sens dubte un xic temerari tractar de penetrar en les disposicions d'ànim amb les quals Jacques Feyder ha realitzat la seva primera obra als estudis de Hollywood. De totes maneres, constatem que el cineasta francès desembarca a Amèrica en el precís moment en què el cinema acaba de donar un tomb considerable. Embarca amb l'encàrrec de fer un film silent, i quan arriba, les coses han marxat tan acceleradament, que l'encàrrec sembla ja un xic demodat. Però l'encàrrec és mantingut per la M. G. M., i Feyder realitzarà mut el seu film: *El bes*. Considereu-lo, doncs, a la tasca en un ambient tan poc favorable al seu treball. Talents i capitals virant de sobte i corrent adelerats darrera el cinema sonor. No és, doncs, el que se'n diu trobar un clima moral massa favorable a provocar l'entusiasme.

Per altra banda, els americans són gentils amb Feyder. Vegeu, si no, el que significa



JACQUES FEYDER

cedir-li tot seguit Greta Garbo i Conrad Nagel, dues considerables reclames.

Amb el sentit de l'enorme responsabilitat que una i altra cosa signifiquen, Jacques Feyder ha realitzat *El bes* amb una ciència irnegable.

No cerquem, però, una forta personalitat. La de Feyder empal·lideix un xic, velada per l'ús sistemàtic dels mitjans americans de tècnica. El film no acusa ni una convicció ni l'ardència del treball creador. Feyder, això sí, ha procedit destrament, amb càlcul. Ha calculat prou just sempre per produir amb èxit l'efecte previst. El públic s'adhereix al film, i això, per si, ja és un èxit.

El film, d'altra banda, explota un assumpte fàcil, que posa a l'abast del director un joc de fórmules tan estereotipades com de resultats excel·lents.

Feyder ha registrat el so d'un dispar, del qual no sabem qui és l'autor, puix que té lloc darrera una porta, i el timbre del telèfon en la cambra on acaba de tenir lloc l'assassinat. A això es reduïxen les sonoritats del film, que per la resta és absolutament silent. Cal assenyalar aquestes dues sonoritats—les úniques—, que són una prova d'intel·ligència de les possibilitats del cinema sonor.

Notem també els efectes de mimetisme que amb els seus vestits assoleix Greta Garbo respecte la decoració. Hi ha una juxtaposició de motius decoratius intencionada que cal considerar.

Una cosa realment nova és el relat contradictori que fa Greta Garbo; les imatges transparen la contradicció que és en l'esperit de la narradora.

La fotografia, un xic dura en algunes escenes, és no obstant sempre plena d'intencions.

En fi, si bé esperàvem més de Jacques Feyder, no donem ni molt menys per perdut el temps que hem esmerçat veient *El bes*.

Una figura d'actualitat

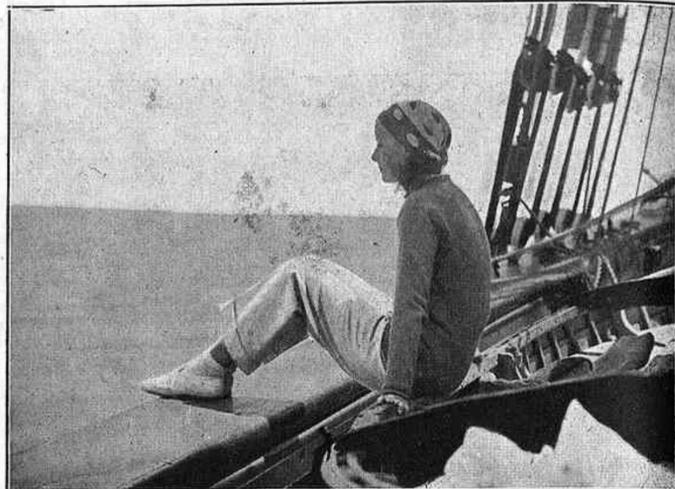
Greta Garbo, la discutida

Seria curiós d'obrir una enquesta sobre l'èxit de Greta Garbo. Perquè és una dona que apassiona a tothom i que gairebé no agrada a ningú. En aquesta enquesta, cadascú hi diria la seva, i ben poques opinions serien favorables.

Per això l'èxit d'aquesta artista de cine s'ha convertit en un problema de psicologia popular, d'una intensitat i d'un caire espicals.

vista; s'havia tenyit els cabells de ros i els portava tirats darrera de les orelles, amb les puntes rullades. Es pintava les celles enlaire i es movia d'una manera lenta i profunda. La imitació es veia d'una hora lluny; però no era estrany, perquè totes les noies feien el mateix un quant temps enrera, i ara encara.

Quan es va haver acabat la pel·lícula, la noia es va posar a riure.



Jo he pensat moltes vegades que el públic de Greta Garbo (la gran massa del públic de cine), no és un públic per a Greta Garbo. Com no ho seria tampoc per a la música de Beethoven, o per a la literatura d'Homer.

El seu art és massa profund, la seva personalitat massa refinada i la seva bellesa massa extraordinària. I el gran públic de cine no compren cap d'aquests tres elements que formen tot l'èsser singular de Greta Garbo.

I, no obstant, Greta Garbo ha triomfat, en mig de la incomprensió i de l'antipatia declarada de la gran majoria del públic. I segueix triomfant, immutable i senzilla, amb el seu gran somriure de criatura de luxe, els seus ulls d'espectre i el seu delicat gest inèdit.

I és que Greta Garbo és un cas d'actualitat, un simple i gran cas d'actualitat. És una d'aquestes coincidències, un d'aquests encaixos perfectes dintre de l'ambient d'una època, que han determinat les grans consagracions de tots els temps.

La compenetració total dintre del to del nostre temps, de Greta Garbo, és primer que res física. Greta Garbo és una mena de Venus d'avantguarda, de bellesa altruista, i el seu cos té tot aquest estil extra-nou, que sembla tota la complicació produint senzillesa o tota la senzillesa produint complicació. Fixeu-vos, si no, en el seu cos, reeixit i ponderadíssim, que està resolt amb quatre línies geomètriques, volèadisses. Cap amuntegament anatómic ni canònic. Tot és facilitat, netat i agilitat. Mireu-li l'angle precís de les espatlles, la corba lluminosa de les anques i les parafeles magnífiques de les cames. I us adonareu que Greta Garbo és potser el primer exemplar del nou tipus humà que serà necessari per a fer joc amb el món original que s'està creant.

Cinematogràficament, ja no cal parlar-ne. Ultra la fotogènia incomparable i sensacional de la seva cabellera (d'aquesta màgica cabellera de Greta Garbo, que ha estat el seu gran truc), Greta Garbo ha descobert el gest que cal. El breu gest sintètic, comprimit d'expressió, que és el que necessita, justament, el cine modern, on, com en la música, una nota ha d'obrir un camí d'harmonies.

Però el públic, el que es diu el públic, no fa cap cas de tot això. I mentre els homes s'enamoren directament, grollerament, de l'atracció que ells interpreten carnal, de Greta Garbo, i només la saben lloar dient: «Quina mossegada li donaria!» i «Renoi, quins petons que fa aquesta dona!», les dones la troben llejta, apagada, insulsa, etcètera, etc.

Amb aquestes m'he barallat més d'un cop. A mi m'agrada Greta Garbo, fora de mida, val a dir-ho i ho dic tant bé com sé i tant com puc.

Una tarda que havia anat a veure no sé quina pel·lícula de la meravellosa sueca, vaig trobar al cine una noia coneguda. Estava tota canviada, des d'un any que no l'havia

—Però, pot ser que t'agradi la Greta Garbo?—em va dir.

—I pot ser que no t'agradi a tu?

—Naturalment!

—Però, per què?

—Perquè és molt llejta!

—Llejta? Com s'entén? Veïam, què li trobes?

—Ai, ves, jo què sé... La cara llarga, la boca grossa, unes dentasses, els ulls de mort... I sobretot aquest posat...

—Sí, el mateix posat que tu has adoptat—vaig replicar-li.

—Jo?

—Sí, tu. Si tan desastrosa la trobes, per què vols assemblar-t'hi?

—Jo? I ara! Fuig, fuig. Estàs de broma! Jo?

Vam acabar a punt d'arrencar-nos els cabells. I així successivament:

—La Greta Garbo? Ah! Treballa molt bé. Llàstima que sigui tan llejta.

—La Greta Garbo? Ai, a mi no m'agrada.

No sé què li troben. Sempre fa aquells gestos tan afectats...

A l'últim s'ha acabat dient que la Greta Garbo és una mena de termòmetre, que serveix per a midar els graus de sexualitat de cadascú. A l'home que no li agrada la Greta Garbo, malament, a la dona que li agrada, pitjor. De manera que opinar segons com sobre la preciosa estrella de la Metro Goldwyn, és un terrible compromís...

No hi fa res. A mi m'agrada la Greta Garbo amb deliri.

Perquè, a més a més, la mateixa Greta Garbo no pot admetre cap definició. Segons amb quins vestits i segons en quins moviments—fixeu-vos-hi bé—, s'endevina en la Greta Garbo un ésser asexual—que és, al capdavant, la qualitat puríssima dels àngels...

IRENE POLO

Ei film com a fitxa policíaca

El doctor Hellwig, president del tribunal de Postdam, ha lliurat a l'Institut Internacional del Cinema Educatiu un report que conclou en favor de l'obligació legal de «cinematografiar els inculpatos en el moment de llur detenció: és en aquest moment que mímica, moviments i actituds són més característics.»

L'experiència judicial prova que la fotografia, per perfecta que sigui, no és un mitjà d'identificació tan segur com la cinematografia, i els estudis relatius a la psicologia dels testimonis demostren que la reconeixença d'un individu es fa sobretot pel seu caminar, pels seus gestos, per la seva manera de moure els braços, etc.

El film de la detenció, projectat davant testimonis, els permetrà d'estar més segurs d'identificar els inculpatos.



ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4
BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

AVUI AL
FÈMINA

UN PROGRAMA SE-
LECTE INSUPERABLE

LECTOR DE "MIRADOR":
NO DEIXIS D'ANAR-HI

LES ARTS i DISCOS

EXPOSICIONS

Vilomara ha mort

DISCOS

En homenatge a l'illustre pintor Ramon Casas, el Círcol Artístic ha organitzat una exposició de quadros de l'artista en el Saló Reina Regent del Palau de Belles Arts.

Des del seu auto-retrat pintat a l'edat de dinou anys, al taller de Carols Duran, en l'any 1883, fins als paisatges de Tamarit, pintats l'any passat, hi ha teles representatives de gairebé totes les èpoques del nostre eminent artista. Cal, doncs, abans de tot, agrair la iniciativa de l'actual Junta

primeres obres de Ramon Casas anoteu certes influències de Manet, és degut a l'afinitat que sentia aquest pintor per l'art de la Península, Millor que influència, doncs, pot dir-se que era una coincidència de visió. Però així com en el cas Manet era un producte d'importació, el d'En Casas —situats a París—era d'exportació.

Si haguéssim de traçar el diagrama valoratiu de l'obra de Ramon Casas, dibuixaríem una corba descendent, el punt més alt de la qual situaríem en els primers temps de la seva producció. Visiteu aquesta exposició i veureu que a mida que va avançant el temps l'obra va perdent consistència fins arribar als paisatges de Tamarit, d'una discreció que no correspon al mestratge anterior. En la present exposició la davallada es precisa en la tela *Dona amb un boà*, de l'any 1920. D'aquesta data enera, trobareu pintures impressionants: *Auto-retrat*, *Dona en repòs*, *Senyora en blanc*, *El port de Barcelona*, *Ball de tarda*, *Montmartre*, *Dia de pluja* (una nota formidable), *Pati dels Corders*, *Louise* (la tan coneguda i sentimental), entre altres.

S'ha acabat, doncs, l'art de l'exquisit pintor?

Nosaltres no ho volem creure. Sigui com sigui i encara que les noves tendències estètiques ens apartin de l'actual producció de l'artista, serà sempre el mestre venerat que podrem mostrar pertot arreu com una de les glòries del bon art de fi de segle a casa nostra.

Visiteu, sobretot, aquesta exposició en el Saló Reina Regent. I principalment, tots aquells que estiguin intoxicats d'avantguardisme. Tots

Dissabte passat va morir. Vetaci que a la plaça de Catalunya trobem l'Alarma. Amb la veu trencada pel dolor, ens diu: —Saps? L'avi ha mort!

L'avi era En Vilomara, nom amb el qual l'Alarma el bateja afectuosament.

El cor ens féu un salt. No era possible. No per menys prevista deixà de sorprendre'ns dolorosament la trista notícia. Estàvem acostumats a la idea que el llucut vital d'En Vilomara era inextingible. I

per bé que eren conegudes les característiques de la malaltia que el tenia estenallat al llit i que feia deus mesos el consumia en una agonia lenta, hom pensava que, al millor dia, el trobaria passejant-se novament per la Rambla a la matinada o a l'estanc del carrer de Sant Pau, repenjat al taulell, la pipa als llavis. Aquesta idea absurda era alimentada, és clar, per l'estimació que tothom li duia. Igualment que nosaltres passava a molts, gairebé a tots els que el coneixien. En escampar-se per Barcelona la nova dolorosa, calia fer-se-la repetir dos o tres cops, i així i tot encara no se'n sabia avenir.

En Vilomara era una cosa nostra, de tot Barcelona. Tothom duia arrapat al cor almenys un d'aquells pèls esteriganyats de les seves patilles glorioses i simbòliques.

Es sobrer de dir que la nova va córrer com un llamp per tots els recons i reconets de Barcelona, i especialment pels llocs on es reuneix la gent que té relació amb el teatre. A mitja tarda ho sabia tot Barcelona. A l'hora que posaven la llacada mortuòria al fanal del Liceu, la seva casa pairal, la gent, en passar, es llevava el barret.

Quan li parlaven del seu temps, aquell home, aparentment malcarat i aspre, es tornava dolç com un infant i s'esponjava enternit. Parlava hores i hores, de vegades amb la veu trencada per un bri de tendresa, de les coses de *L'Embut*, del jardí del general, d'En Soler i Roviroa—el mestre, deia amb accent fervorós—i de les primeres representacions d'òpera que va veure al Liceu.

Compreneu que la seva rudesa, la seva



MAURICI VILOMARA

aspror, era una manera de dissimular aquella pudícia que tenen els homes sensibles de bona llei, a deixar al descobert i a la disposició del primer tafaner que passi, els sentiments més íntims.

Sol i amb un pòsit considerable de records, es concentrà en si mateix i s'aferrà a les coses estimades. Els telons, les antigalles, etc. L'espectacle actual poca cosa li devia dir; qui sap si li feia l'efecte d'una pel·lícula incompreensible.

Hereu directe d'En Soler i Roviroa, fou, dins de l'escenografia, un cas personalíssim. Tenia la pasta d'un pintor de cavallet formidable. Tot i els coneixements d'arquitectura i de perspectiva formidables que posseïa, els ulls seus s'en anaven a la pintura, al realisme dels detalls, que abocava generosament damunt del decorat i s'ho menjava tot. El pintor dominava l'escenògraf. S'emamorava d'un tros, i s'hi passava dies i dies fent filigranes.

Una panòpia amb armes, per exemple, d'un teló del Liceu, li servia per a pintar un quadro de tanta qualitat, que els espectadors habituals de butaques i dels proscenis havien d'anar a l'escenari a veure-la de prop per tal de convèncer-se que era pintada al teló. L'aparador de la mercaderia de *L'auca del senyor Esteve*, ple de sol, li donà ocasió per a pintar una deliciosa estampa japonesa, feta a base de cabdells i rodets de fil, de randes, puntes i fístols. Hom l'hauria tallat del teló i se l'hauria emportat a casa per posar-lo en un marc. Era una peça de museu.

El teló que representava el Jardí del General de la mateixa *Auca*, amb el llac, les oques i el brollador era un encant dels ulls. El dia de l'estrena, el teatre Victòria es trobava atapeït de públic; un públic que no era pas l'habitual dels teatres del Paral·lel. En aixecar-se el teló i veure aquell decorat, s'estengué per la sala, com una onada, aquella remor inconfusible, precursora dels èxits grossos. Fou un esclat de meravella. Amb prou feines hom parava l'orella per escoltar allò que deien els actors a l'escenari. El teló d'En Vilomara se'n va dur l'admiraçió de tothom. En acabar-se el quadro, el públic, a peu dret, esclatà en una ovació, la més càlida i més sorollosa que s'hagi sentit mai al teatre. Era reclamada la presència del gloriós escenògraf a les taules. Aquest s'havia esmunyit. Ningú no el trobava enlloc. L'hagueren d'anar a pescar a fora, arrossegant-lo com si fos una criatura rebeca a l'escenari, per tal de rebre els aplaudiments del públic. En sortir plorava. De la mà li penjava aquell mocador que li servia per a dissimular els seus sentiments.

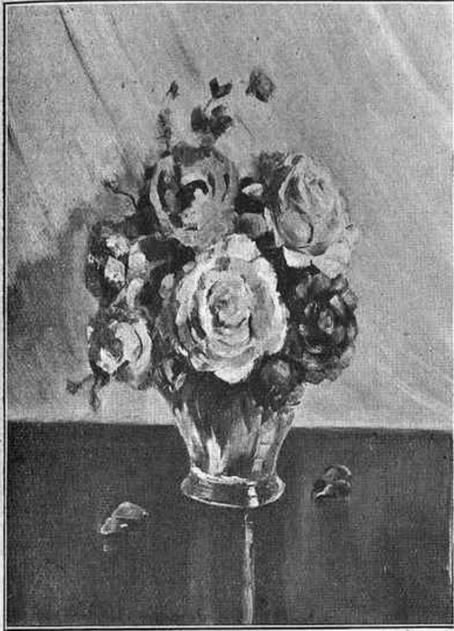
Fou la primera vegada que va sortir a saludar al públic.

Era un sentimentalíssim com una casa. I ho dissimulava sota una crosta de mal geni.

Per què les anècdotes? Si de cas un altre dia. Tot i que explicar-ne no és altra cosa que una forma indirecta d'admiraçió i de simpatia; i que En Vilomara en tenia tantes, potser ara no és el moment d'explicar-ne. Podria semblar una manca de respecte.

Amb la seva mort, Barcelona acaba de perdre un gran artista, un home d'un gran cor, un barceloní de soca-arrel, el darrer representant que ens quedava d'aquella pleïade d'homes formidables del segle passat, criats als pits de la mare Llibertat, i que, tot rient, rient, tot fent broma, com aquell qui no fa res, enlairaren el nom de Catalunya fins al cel.

JAUME PASSARELL



R. BENET.—Flors (Foto Serra)

del Círcol Artístic de mostrar-nos una retrospectiva tan interessant, com així també a tots els col·leccionistes i entitats que han contribuït a l'homenatge, els quals, tot seguit, anotarem per testimoniari-los el nostre agrament. Seguint el catàleg, trobem que aquests senyors afortunats són els següents: Plandiura, Vidua Codina, Marqués de Vilamizar, Mansana, Carles, Rossinyol, doctor Rovirata, Sala, Deering, Gil, el Club Nàutic, Círcol del Liceu i l'entitat organitzadora.

L'art de Ramon Casas assenyalava un dels moments més impressionants de la nostra evolució. Aquell moment de finals de segle en què es deixa l'academisme de Roma per seguir la revolució impressionista de París. El formidable mestratge de Fortuny conduí els artistes d'aquella data a un carreró sense sortida. Martí i Alsina fou un dels pocs que se'n va adonar, i per això veiem que en els seus moments més felicitats intuïx el realisme de l'escola francesa. Però, encara, som més a prop de Barbizon que de Batignolles. Calia donar un pas més endavant per arribar a despendre's del formalisme acadèmic.

Un dia de primavera (i si no ho era mereix que ho sigui) els joves Casas i Rossinyol marxaren a París i donaren aquell pas, que tant necessitava la nostra pintura, per seguir evolucionant i alliberar-se del «clar i obscur» professionalment dosificat per les receptes de l'època.

Així comença el veritable art modern català; el de la «pintura clara» en general i el de la «pintura gris» en particular.

A aquesta renovació pictòrica el nostre artista no s'hi lliura servilment. És, més aviat, una nova aportació a l'escola del ple aire. Si en alguns fragments de les

els ciutadans de Barcelona hi haurien de passar... però hi ha tantes lluminàries per distreure.

No perdeu, almenys, vosaltres —volguts lectors—l'ocasió d'admirar un conjunt remarkable de pintures del nostre Ramon Casas.

Sis pintures, una de cada u, dels pintors Benet, Domingo, Humbert, Mompou, Serra i Sisquella, són exposades a la Sala Parés amb caràcter privat i de selecció.

Dedicar, excepcionalment, una exposició reservada als compradors i *connaisseurs* d'art modern és una atenció a la qual aquests haurien de correspondre adquirint les sis teles exhibides.

Aquests sis noms són tan representatius en la nostra vida artística, que no cal pas insistir ni especificar les diverses modalitats que cada un d'ells representa. En dir que són sis peces acuradament triades entre les recents produccions d'aquestes prestigioses signatures, creiem fer-ne el millor elogi.

En la seva *Natura morta*, Benet, amb la matisació cromàtica de les flors, la profunditat dels reflexos en la taula i la lluminositat alada del fons, assoleix un dels moments àlgids de la seva obra.

En la *Figura d'home*, de Domingo, veiem com el delit continuat de recerca d'aquest artista emprèn, ara, les especulacions d'un colorisme estrident i a la vegada sensible. Humbert presenta una *Figura* austera d'accentuacions i d'una força emotiva impressionant. I no cal pas recordar que l'expressivitat d'Humbert és agrosolada en el recipient de la contenció.

La *Mallorquina*, de Mompou, és—com en les seves millors teles—una harmonia sintetitzada de color. Tampoc cal recordar la bona qualitat del sintetisme de Mompou.

Amb tot i que la *Figura* que exposa Serra sigui inacabada, la seva fuga mítica ja està suficientment plasmada.

I la *Noia*, pintada per Sisquella, és una excel·lent companya a les altres de la mateixa sèrie, que d'un quant temps ençà produeix aquest intel·ligent artista.

Si el lector no recorda aquest sèrie de nois de Sisquella, és molt de plànyer.

MÀRIUS GÍFREDA

Fontbernat
Sastrer

CUCURULLA, 2, 1.º

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissier.
Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passadg de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

Reproduccions d'Art Escultòric



VENUS GENETRIX
Museu del Louvre (París)

LA VENUS GENETRIX i centenars d'altres reproduccions directes de l'estatuària clàssica, grega o llatina i motius ornamentals de tots els estils i èpoques, constitueixen les nostres galeries d'art. Disposem d'extenses col·leccions de bustos, estàtues, imatges, relleus, làmpares, aplics, pedestals, & i articles per a la decoració de jardins, tals com gerros, testos, bancs, brolladors, & per harmonitzar en cada cas amb el caràcter del conjunt.

Demaneu catàlegs il·lustrats de jardins

LENA, S. A.

Rosselló, 238 (Junt P. de Gràcia) - Barcelona

Art Antic i Modern **MOYΞEION** Archs, 6
Entressel Tel. 22659

MUSICA TEATRAL

Tan sols cal una ràpida mirada a un programa de discos per anotar els d'enregistraments de música teatral encarregats sempre als divos, per tenir la impressió que el gènere que havia aguantat més al gramòfon en les seves èpoques precàries, està avui francament esgotat. Ni els editors ni els cantants saben ja a quines obres dirigir-se, i així arribem a trobar en els programes fragments d'obres que a l'escena ni són recordades, tot perquè puguin tenir uns compassos que continguin una melodia fàcil.

Amb tot, si tampoc en l'escena no tenim moltes innovacions i ens segueixen donant les obres de sempre, no ha d'ésser tampoc estrany que el disc les repeteixi, puix aquí sempre tenim l'avantatge que són servides amb bons artistes i en edicions excel·lents. Escolteu, si no, la veu d'èl de la Galli-Curci en la divulgada ària del *Barbiere*, *Una voce poco fa*, i tot i que amb seguretat han d'ésser moltes les vegades que heu escoltat aquest fragment, el trobareu tan ben cantat que oblidareu la prodigalitat amb què el repeteixen. Hi ha d'altres fragments d'òperes que no tenen la popularitat d'altres de la mateixa òpera, i aquest desig de no cantar sempre el mateix porta llur coneixement, amb els discos, com s'escau amb el que canta de l'òpera *Carmen* el tenor Cortis. Dos artistes que no sovintegen en els programes, Ebe Stignani i T. Pasero, canten un duo de *La Gioconda*, l'òpera de la qual només ens recordem dels ballables, i val a dir que aquest fragment, tot i l'excel·lent forma amb què és cantat, no contribuirà a fer tornar aquella òpera, que és de les que semblen desades per sempre.

La sarsuela, en canvi, sembla revifar-se. En els darrers programes al costat de les edicions d'obres ja conegudes, hi ha també publicacions completes de les darreres estrenes.

Referint-nos a aquestes, *La Legió d'Honor* i *La Rosa del Azafrañ* pertanyen a dues variants completament diverses. La primera, l'obra de Martínez Valls, tota la seva música es ressent de la dèria de truculència que porta sempre el melodrama. Heus ací un gènere que semblava que no havia de tornar més i al qual la sarsuela antiga amb facilitat s'abocava. La partitura del mestre Guerrero per a *La Rosa del Azafrañ* vol arribar al públic, en canvi, no amb efectismes d'orquestració sorollosa, sinó amb melodies fàcils i que aviat resten a l'oida. Ambdues obres, en passar al disc, són portades pels millors artistes del gènere: l'obra de Guerrero té com a principals intèrprets Lluïsa Vela i Emili Sagí-Barba, i la de Martínez Valls a Joan Rosich. La veu de Sagí-Barba, ajudada dels seus nombrosos recursos de cantant, s'encaixa millor en el disc que la del tenor Rosich, que no obstant el seu volum, pren a estones un timbre metàl·lic.

Dos fragments de *Bohemios*, l'alegre i optimista obra de Vives, són cantants per Felisa Herrero i Marcos Redondo, dos artistes excel·lents i de grans facultats que confirmen el que ja hem dit en altres ocasions, que si la sarsuela ens fos servida amb bons artistes, no trobaríem motius de lamentar-nos de la seva davallada.

J. G.

«Carmen», Bizet, A. Cortis; Cia. del Gramòfon: DB 1363.

«Manon», Massenet; id., id.

«Mignon», Thomas, A. Galli-Curci; Companyia del Gramòfon: DB 1355.

«El Barbiere di Siviglia», Rossini; id., id.

«La Gioconda», Poncellì, E. Stignani i T. Pasero; Discos «Regal»: LKX 5002.

«La Rosa del Azafrañ», Guerrero, Lluïsa Vela, Emili Sagí-Barba i d'altres; Cia. del Gramòfon: AC 143, AE 3103, AE 3104, AC 146, AD 33.

«La Legió d'Honor», Martínez Valls, Joan Rosich, Rita Esteban, Joan Fonoll i d'altres; Cia. del Gramòfon: AE 393, 3095, 3098, AF 322.

«Bohemios», Vives, Felisa Herrero i Marcos Redondo; Discos «Regal»: D 12542.

El Desfile del Amor

EN DISCOS

BROADCAST

EL DISC QUE MILLORA ELS APARELLS

INSUPERABLE IMPRESSIÓ

El més econòmic: a 5 i 6'50 pessetes
PREUS UNICS

CASA ALEMANY

SECCIÓ DE MÚSICA

Via Laietàna, 39 - BARCELONA



raspalls per a tots els usos
articles de neteja - objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Exposició de Barcelona 1930

Oberta des de les 9 del matí fins a les 2 de la matinada - Preu d'entrada al recinte : 1'05 pessetes

DISSABTE

Verbena de Sant Pere

Grans festes, entre les quals destacará una important

FESTA MADRILENYA

Gran Parc d'Atraccions

OBERT FINS A LES 2 DE LA MATINADA

LABERINTE

Curiosa atracció en la planta baixa del Palau de Projeccions

IL·LUMINACIONS I FONTS LLUMINOSES

des del capvespre fins les nou, i de les deu i mitja fins les dotze nit

Useu pel cap

Loción ViVina

Enforteix el cabell

No cura calvos,
però els evita.

Farmàcia: Escudillers, 61

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburros"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Cor-
cubion (Corunya) :: OXIGEN 99,0° DE PURESA, Fàbriques
a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a
Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO
SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó
i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris
i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOME-
TRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS



El bomber.—Perdoni, que és aquí que es
cala foc?

(Ric et Rac.)



—Un altre diari? Malgastador! Què n'has
fet del que tenies ahir?

(Ric et Rac.)



—Aquest és un dels més famosos encan-
tadors de serpents.
—Però on són les serps?
—Oh, ara les encanta per micròfon...

(Passing Show.)

A les deu notabilíssimes característiques
que determinen l'extra qualitat del neumàtic

INDIA

Superior al millor

cal afegir avui la nova patent

"SAWTROOH TEDLOCK"
(Pany de dents de serra)

amb la qual es fa impossible el desprendiment
de la banda de rodament

Les patentades característiques

INDIA

fan posible la fabricació
en exclusiva de l'article
de la més alta qualitat
que la indústria coneix

*

Representant general
per a Espanya

A. CAR

P. de Gràcia, 99 - Rosselló, 234
Telèfon núm. 73992 - Barcelona



AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis
àcida (mal de pedra), Bronquitis paron-
quimatoses, Nefritis crònica, es curará
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidora general

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133



—Dos barrets, ara?
—Sí, miri: quan el negoci va bé, bé cal
engrandir-lo.

(Ric et Rac.)